

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

සත්තියා විය ඕමට්ඨො ඩයිහ මානොව මත්ථකෙ
සක්කායදිට්ඨි පභාණාය සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙති.

ධම්මව්‍යාපාරිකයාගේ ශ්‍රද්ධා සම්පන්න කාරුණික
පින්වතුනි. මේ පින්වත් සියලු දෙනා දැන් මේ සුදානම්
වෙන්වෙන් ලොව්තුරා බුදුරජාණන්වහන්සේ අප කෙරෙහි
අනුකම්පාවෙන් දේශනා කළ ශ්‍රී සද්ධම්මයෙන් බිඳක් ශ්‍රවණය
කරන්නයි. ඒ නිසා හැමදෙනාම බොහොම උවමනාවෙන්
බොහෝම ඕනෑකමින් මේ මොහොතේදී මේ දේශනාව
ශ්‍රවණය කරන්නට ඕනෙ.

පින්වතුනි, මේ සද්ධම්මයේ අවබෝධය නොලැබුණ
නිසා මේ දුක් සහගත සසරේ මැරෙමින් ඉපදෙමින්,
ඉපදෙමින් මැරෙමින් අපි හැමදෙනාම බොහෝ කාලයක
ඉඳලා එනවා, දුවනවා, සැරිසරනවා.

ඉතින් මේ දුක් සහගත සසර ගමන නිමාකර ගන්නට
පුළුවන්කම ලැබෙන්නේ සද්ධම්මයේ අවබෝධය ලබා
ගැනීම තුළින්. ඒ නිසයි අපි මේ ධර්මය මනාව ඇසිය
යුත්තේ. ශ්‍රවණය කළයුත්තේ.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා
එක්තරා අවස්ථාවකදී - හිමාලයේ තියෙන මහා පර්වත
අතරින් විශාලම පර්වතය වේපුල්ල පර්වතයයි - ඒ වේපුල්ල
පර්වතය පෙන්නලා, “මහණෙනි එක කල්පයක් තුළ ඒ මේ
අත දුවන සැරිසරන සත්වයන්ගේ ඒ ඉපදුණ වාරවලදී
ඇටසැකිලි ටික එකතු කරන්න පුළුවන් වුනා නම්,
ගොඩගහන්න පුළුවන් වුනානම්, ඒ ඇටසැකිලි ටිකත්
නොනැසී පවතිනවා නම්, මේ ටික වේපුල්ල පර්වතයට
වඩා මහා විශාල ඇටසැකිලි ටිකක් ගොඩගැහෙනවා”
කියලා - එක කල්පයක් තුළ.

එතකොට ඒ හැම තැනකම මේ විදියට පීවිනේ පීවත් කරන්න වෙරදරලා, උත්සාහවත් වෙලා, උත්සාහවත් වෙලා එක එක දේවල් එකතුකරලා, දරුමල්ලෝ හදලා, ගෙවල් දොරවල් හදලා, ආයෙත් ඒක අතහරිනවා. ආයෙමත් මනුෂ්‍යයෙකු වුනහම ආයෙමත් පටන් ගන්නවා, දරුමල්ලෝ හදනවා, ආයෙමත් අතහරිනවා. ආයෙමත් ඔය විදියට කරනවා. ඔය විදියට අම්බලමෙන් අම්බලමට යන මේ දුක් සහගත පැවැත්ම දුක් සහිතයි. ඉතින් අද දවසෙදි හරි අපි බුද්ධිමත් වුනොත් මේ සසර ගමන නතර කරගන්න, නවතා ගන්න පුළුවන් වෙනවා.

ඒ වගේම බුදුරජාණන්වහන්සේ එක්තරා අවස්ථාවකදී පෙන්වනවා මුංඇට තරම් ප්‍රමාණයේ ගල්කැට හතක් අරගෙන “මහණෙනි නුඹලාට මේ හිමාල පර්වතයයි ගල්කැට හතයි අතරින් කුමක් විශාල දැයි කියා සිතනවාද” යි අහන විටදී “භාග්‍යවතුන්වහන්ස, මේ හිමාල පර්වතයම අති විශාලයි. මේ මුංඇට තරම් කුඩා ගල්කැට හත මහමේරු පර්වතයට සාපේක්ෂව ගණනකට වත් යන්නේ නැති බව” හිඤ්ඤන් වහන්සේලා බුදුන්වහන්සේට පිළිතුරු දුන්නා.

මහණෙනි, ඒ වගේ දිට්ඨි සම්පන්න පුද්ගලයෙකුගේ ගෙවිව්ව දුක හරියටම මේ මහමේරු පර්වතය වගෙයි, ඉතුරු වෙව්ව දුක හරියට මුං ඇට තරම් මේ කුඩා ගල්කැට හත වගෙයි කියලා බුදුන්වහන්සේ පෙන්වා වදාරා සිටියා.

“මහණෙනි ඒ වගේ දිට්ඨි සම්පන්න පුද්ගලයෙකුගේ ගෙවිව්ව දුක මේ මහමේරු පර්වතය වගෙයි කියලා, ඉතිරි වෙව්ව දුක මේ මුංඇට තරම් ගල්කැට හත වගේ” කියලා දිට්ඨි සම්පන්න වීමේ, ‘සෝවාන්’ ඵලයට පත්වීමේ චට්ඨාකම’ පෙන්වනවා.

පින්වතුනි, මේ සෝවාන් ඵලයට පත්වෙනවා කියන ධර්මාවය කරන්න බැරි අපහසු එකක් නෙවෙයි. නමුත් ඒක සහේතුකව වෙන්න ඕනෙ විදිය තේරුම් ගන්න ඕනෙ.

මම කලින් මතක් කළා “ඕනෙ ඕනෙ කියලා දෙව්වත්, එපා එපා කියලා දෙව්වත්, අගෙන් නම් කිරි දොවන්නේ - කිරි නැති නිසා නොලැබෙනවා” මිස, “ඕනෙ ඕනෙ කියලා දෙව්වත්, එපා එපා කියලා දෙව්වත් බුරුලෙන් නම් කිරි දොවන්නේ, පැටවෙකු ලැබුණ දෙනෙකුගෙන් නම්” කිරි ලැබෙනවා. එතැන ස්ථානයේදී ලැබෙනවා, අස්ථානයේදී නොලැබෙනවා.

ඉතින් ධර්මය වුනත් එහෙමයි. අපි මොනතරම් උත්සාහවත් වුනත්, යෙදුණත්, ඒ ප්‍රතිපදාව ඒ ධර්මතාවය එතැන නිවෙන්නේ නැත්නම් නිවෙන්නේ නැහැ. යම් ප්‍රතිපදාවක උත්සාහවත් වෙනකොට ඒක සහේතුක නම්, ඒ තුළින් මේ නිවීම ලබාගන්න පුළුවන්.

ඉතින් මේ පින්වතුන්ට ඒ ජීවිත අවබෝධය ලබාගන්න පුළුවන්, ජීවිත අවබෝධය ලබාගන්න උපකාරී වන සූත්‍රයක් තමයි මම මේ මාතෘකා හැටියට තැබුවේ. සංයුක්ත නිකායේ දේවතා සංයුක්තයේ එන සූත්‍රයක්. එක්තරා දෙවියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟට පැමිණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙහෙම ප්‍රකාශයක් කරනවා,

“සන්තියා විය ඕමට්ඨො ඩයිහ මානොව මත්ථකෙ කාමරාග පභාණාය සතො භික්ඛු පරිබ්බපෙති”
කියලා.

“සැතියන් පහර ලද්දෙක් වගේ, හිස දැවෙන්නෙක් වගේ, හැම දෙයක්ම පැත්තකින් තබලා කාමරාගය දුරු කරගන්න උත්සාහවත් වෙනවා නම් හොඳයි” කියලා මේ දෙවියා කීවා. මොකද මේ දෙවියා බ්‍රහ්මලෝකයේ උපන්න දීඝායුෂ්ක දෙවියෙක්. දැන් පංචගතියේදී දේව කියන ගතිය කිව්වහම වාතුර්මභාරාජික දිව්‍ය ලෝකයේ ඉඳලා බ්‍රහ්ම ලෝකය දක්වා මේ දේව කියන ගතියට අයිතියි. එතැනදී අල්පායුෂ්ක දේව සහ දීඝායුෂ්ක දේව කියලා දෙකකට බෙදෙනවා. අල්පායුෂ්ක දේව කියන්නේ

කාම භවය ඇසුරු කරගෙන ඉන්න දෙවියන්ටයි. දීඝායුෂ්ක දේව කියලා කියනවා බ්‍රහ්ම ලෝකවල ඉන්න දෙවියන්ට.

ඉතින් මේ දෙවියා බ්‍රහ්ම ලෝක වාසී දීඝායුෂ්ක දෙවියෙක්. මෙයාට පෙනෙනවලු හරියට වහින වෙලාවක වතුරකට වැහි බිත්දු වැටුණහම වතුර බුබුළක් මතු වෙනවා බිඳෙනවා, වතුර බුබුළක් මතු වෙනවා බිඳෙනවා වගේ ඒ බ්‍රහ්ම ලෝකයේ ආයුෂයට සාපේක්ෂව මේ මනුෂ්‍ය ලෝකේ මිනිස්සු ඉපදෙනවා මැරෙනවා, ඉපදි ඉපදි මැරෙනවා පෙනෙනවා. ජාති මරණ මිසක් ජීවත්වෙන බවක් පෙනෙන්නේ නැහැ.

ඒ නිසා එව්වරට මේ මනුෂ්‍ය ලෝකයේ අවුරුදු 50, 60, 100ක් වගේ ලොකු කාලයක් වුනාට, ඉපදෙමින් මැරෙනවා ‘ජාති මරණ’ මිසක ජීවත්වෙන බවක් නොපෙනෙන මේ දෙවියාට හරි සංවේගයක් ඇතිවුනාලු මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉන්න මිනිස්සු දැකලා, “අනේ කාමරාග කියන මේ කෙලේසය නිසා මිනිස්සු මේව්වර දුක් විදිනවා, “මේ කෙලේසය නැතිකර ගත්තොත් සුවසේ මේවගේ තැනකට ඇවිල්ලා බොහොම සැහැල්ලුවෙන් පහසුවෙන් ඉන්න පුළුවන් නේද කියලා, මොනතරම් සැනසිල්ලක් පහසුවක් සැපක් තියෙනවාද” කියලා කාමලෝකයේ ඉන්න සත්වයන් කෙරෙහි පුදුම අනුකම්පාවක් මේ දෙවියාට ඇතිවුනා. ඇතිවෙලා තමයි මේ දෙවියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා ගාථාවක් ප්‍රකාශ කරනවා “සැතියන් පහර ලද්දෙක් වගේ, හිස දැවෙන්නෙක් වගේ කාමරාගය දුරු කරගැනීම පිණිස සිහි ඇතිව හැසිරෙනවා නම් හොඳයි” කියලා.

ඒ වෙලාවේදි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ දෙවියා කියපු ගාථාවේ දොස් සහිත බව දැකලා “කාමරාගය දුරුකරලා බ්‍රහ්ම ලෝකේ ගියත් සසර ගමන එතැනින් අවසන් වෙන්නේ නැහැ, සසර දුක එතැනින් නිමා වෙන්නේ නැහැ, ඒ පුණ්‍ය ශක්තිය ඒ ධ්‍යාන ශක්තිය ගෙවිලා ඒක ඉවර වෙලා

නැවතත් මේ දුක් සහගත පැවැත්මට ආපසු එන්න පුළුවන්”
කියලා දැකලා ඒ ගාථාව නිවැරදි කරලා භාග්‍යවතුන්
වහන්සේ දේශනා කරනවා,

“සත්තියා විය ඕමට්ඨො ඩසිහමානොව මත්ථකෙ
සක්කායදිට්ඨි පභාණාය සතො හික්ඛු පරිබ්බපෙති -

සැකින් පහර ලද්දෙක් වගේ, හිස දැවෙන්නෙක් වගේ
සක්කායදිට්ඨිය දුරුකරගැනීම පිණිස සිහි ඇතුළු කටයුතු
කරන්න” කියලා දේශනා කළා.

පින්වතුනි, මෙතැන තියෙන ධර්මතාවය ගැන අපි
පොඩ්ඩක් මෙනෙහි කරලා බලමු. හොඳට බලන්න ඔය
පින්වතුන්ට කවුරු හරි කෙනෙක් පිහියකින් හරි
ඇත්තොත්, කිනිස්සකින් හරි ඇත්තොත්, කඩුවකින් හරි
කැපුවොත්, ආයුධ පහරක් වැදුනොත් ඔය පින්වතුන්
“පොඩ්ඩක් ඉන්න, පොඩ්ඩක් ඉන්න මේ රත්තරන් බඩු
තියෙන කබඩ එක වහලා එන්න ඕනෙ” කියනවද,
නැත්නම් “ළමයා පන්තියට ගිහිල්ලා, ළමයාව එක්කරගෙන
එන්න ඕනෙ” කියනවද, නැතිනම් “ගෙදර වතුපිටි
ඉඩකඩම් බලන්න යන්න තියෙනවා” කියලා කියනවද? ඒ
ඔක්කොම පැත්තකට දාලා අර ආයුධ පහර කාපු එකට
බෙහෙත් කරගන්න උත්සාහවත් වෙනවා නේද? ඇඳගෙන
ඉන්න ඇඳුමට ගිනි ගත්තොත්, නැත්නම් හිස ගිනි
ගත්තොත් හදිස්සියේ, ඔක්කොම පැත්තකට දාලා එක
නිවාගන්න උත්සාහවත් වෙනවා නේද?

දරුමල්ලෝ ගෙවල් දොරවල් මොනතරම් - දැන්
කැමති ඇති, බැඳිලා ඇති නමුත් හදිස්සියේ එකපාරටම මුළු
ඇඳුමටම ගිනි ගත්තොත් පළවෙනිම කාරණාව වෙනවා
ගිනිගත්ත ගින්න නිවාගන්න එක.

බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා “සත්තියා විය ඕමට්ඨො ඩයිහමානොව මත්ථකෙ - ඒවගේ, හරියට ආයුධ පහරක් කෑව, ඇඳුමට ගිනි ගත්ත කෙනෙක් වගේ, - උවමනාව ගැන පෙන්නවා, බලන්න, මේ සක්කායදිට්ඨිය දුරුකරගන්න එව්වර උවමනාවක් යොදාගන්න කියනවා.එතකොට ඒකෙන් කියනවා මොකක්ද? ගින්න නිවාගන්න හදනකොට අමුතුවෙන් කියන්න ඕනෙද “දු දරුවො ගෙවල් දොරවල් යාන වාහන ගැන බලන්න එපා, බලන්නේ නැතිව ගින්න නිවාගන්න” කියන එක අමුතුවෙන් කියන්න ඕනෙද? ඕනෙ නෑ.

බුදුරජාණන්වහන්සේ ඒ පණිවිඩය දෙනවා අපිට, අවධාරණය කරනවා ආයුධ පහරක් කෑව කෙනෙක් වගේ, හිස දැවෙන්නෙක් ගිනිගත්ත කෙනෙක් වගේ, වෙනත් කිසිදෙයක් නොබලා ඒක නිවාගන්න උත්සාහවත් වෙනවා වගේ, “ලෝකේ කිසිදෙයක් නොබලා” සක්කායදිට්ඨිය කියන එක දුරුකරගන්න උත්සාහවත් වෙන්න සුදුසුයි කියන පණිවිඩය කියනවා.

මොකද මේ සසර ස්වභාවය ගත්තහම පින්වතුනි මේ ගෙවල් දොරවල් හදනවා කියන එක, දු දරුවො හදනවා කියන එක අරුමයක් නෙමෙයි. සසරට සාපේක්ෂව ඕක හැමෝටම අයිති රටාවක්. මනුෂ්‍යයන්ට විතරක් නෙවෙයි තිරිසන්ගත සතුන්ටත් එහෙමමයි. ලෝකයේ එකම සිද්ධියක්.

ඉතින් මනුෂ්‍යයන්ගේ වෙනස තමයි මේක තේරුම් අරගෙන වියඹවන්න වෙන්න ඕන කියනකම. ඉතින් ඒ නිසයි ඇඳගෙන ඉන්න ඇඳුම ගිනිගත්ත එක වත්, ආයුධ පහරක් කාපු එකවත් බලන්නේ නැතිව සක්කායදිට්ඨිය කියන එක දුරු කර ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න කියන කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කර වදාළේ.

පින්වතුනි, මේ සක්කායදිට්ඨිය කියන ධර්මතාවය

දුරුකරගන්න පුළුවන් වුනොත් මේ දුක් සහගත සසර පුණ්‍යවත්ත වෙනවා.

- - - - -

එතැනදි හොඳට කාරණාවක් තේරුම් කරගන්න. අපි ගාව තියෙන කෙලෙස්, බැඳීම් ගත්තහම කොටස් දහයකට බෙදනවා, සකකාය දිට්ඨිය, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාස, කාමරාස, පටිස, රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ච, අවිද්‍යා කියලා.

මෙතැනදි 'දිට්ඨිත්' වන, සංයෝජනත්' වන' කෙලේසයක් තියෙයි.

'දිට්ඨි නොවන, සංයෝජන විතරක් වන' කෙලේසයක් තියෙයි.

සකකාය දිට්ඨිය, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාස කියන්නේ කෙලේසයක්, දිට්ඨියක්, ඒ වගේම සංයෝජනයක් ද වෙනවා.

ඉතිරි ධම් හත දිට්ඨි නැහැ, සංයෝජන විතරක් වෙනවා.

මේ දෙකේ වෙනසක් තියෙයි,

දිට්ඨි සහගත සංයෝජන නැමවෙලාවෙම 'දර්ශනයකින්' පහකළ යුතුයි. 'ප්‍රඥාවෙන්මයි' පහකටයුතු වන්නේ.

මොන තරම් වියඊයක් තිබුණත්, මොනතරම් සීලයක් තිබුණත්, සමාධියක් තිබුණත් මේ කෙලේසය ගෙවෙන්නේ නැහැ.

‘දර්ශනයකින්ම ඒ ඇත්ත’ ඒ විදියට අහලා, ඒ අහගත්ත එක ඒ විදියට දැකලා, ‘යෝනිසෝමනසිකාරය කරලා, දැකලාම තමයි’ මේ කෙලේසය ගෙවෙන්නෙ.

ඒ නිසා ඒකට කියනවා ‘දර්ශනයෙන් පහකළ යුතු, දැකීමෙන් පහකළ යුතු කෙලෙස්’ කියලා.

ඊට පස්සේ ‘දිට්ඨි නොවන කෙලෙස්’ ටික ඉතුරු වෙනවා.

ඒ දිට්ඨි නොවන කෙලෙස් ටික මොනතරම් නුවණක් තිබුණත් හරියන්නේ නැහැ.

එයාට ‘සීල සමාධි’ දෙක උපකාරී කරගෙන ගෙවා ගත යුතුයි. ‘වීයඝී කරලාම’ ගෙවා ගත යුතුයි.

විරියෙන් දුක්ඛං අවිචේති, වීයඝී අවශ්‍ය වෙන්නේ සීල සමාධි දෙක දෘඩව අවශ්‍ය වෙන්නේ එතකොට.

මොකද ‘ඒ කෙලේසය ගෙවෙන්නේ ප්‍රතිපදාවෙන්’.
ප්‍රතිපදාව කිව්වහම අනික් තැන්වලදී ප්‍රතිපදාව නැතුවා නොවේ. නමුත් ප්‍රධාන ලක්ෂණයක් තියෙයි - සීල සමාධි දෙක.

එතකොට මේ දර්ශනයෙන් පහකළ යුතු කෙලේසය දුරුකරන්න ඒ දර්ශනයම ගන්න ඕනෙ.

එතකොට ඒ දර්ශනය බුදුරජාණන්වහන්සේ එක එක අවස්ථාවලදී, එක එක ආකාරයන්ගෙන්, එක එක පරියායන්ගෙන් පැහැදිලිවා. කෙනෙක්,

1. ‘පංචඋපාදානස්කන්ධයත්, එහි ඇතිවීමත්, නැතිවීමත්, නැතිකරන මගත් දැක්කත් දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙනවා.

2. සතර මහාධාතුවත්, සතර මහාධාතුවේ ඇතිවීමත්, නැතිවීමත්, නැතිකරන මගත් දැක්කත් දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙනවා.
3. ස්පර්ශයත්, ස්පර්ශයන්ගේ ඇතිවීමත්, නැතිවීමත්, නැතිකරන මගත් දැක්කත් දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙන්න පුළුවන්.
4. 'යංකිංචි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං' කියන ධර්මාවය දැක්කත් දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙනවා.

මේ 'දර්ශන විශුද්ධිය' කියනකොට 'සෝවාන් චිලය'.

එතැන නම් කරන්න පුළුවන්, පනවන්න පුළුවන් බොහෝ ධර්මාවයන් මේ. ක්‍රම.

දර්ශන ගොඩක් නෙවෙයි, දර්ශනය එකයි. ඒ එක දර්ශනය දකින්න එක එක තැන්වලින් එන්න පුළුවන්.

එතකොට මම අද මේ පින්වතුන්ට පෙන්න්නම් පංච උපාදානස්කන්ධයත්, පංච උපාදානස්කන්ධයේ ඇතිවීමත්, නැතිවීමත්, නැතිකරන මගත් දැකලා දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙන්න පුළුවන් ක්‍රමය.

මේක හොඳට තේරුම් ගන්නට ඕනෙ.
මේ දහම ස්වභාවයෙන්ම ගැඹුරුයි.

මොකද බුදුරජාණන්වහන්සේ සම්මාසම්බුද්ධත්වයට පත්වෙන කොට බුදුරජාණන්වහන්සේට හිතුණුලු "මම දැනගත්ත, අවබෝධ කරගත්ත මේ දහම හරිම ගැඹුරුයි, හරිම ගැඹුරුයි. ඉතින් මේ දහම සාමාන්‍ය ලෝකයාට කිව්වාට තේරෙන්නෙ නැහැ, තේරුම් ගන්නෙ නැහැ, ඒක

මට වෙහෙසක් විතරයි” කියලා. ඊට පස්සේ බ්‍රහ්මයාගේ ආරාධනාවත්, සඵඥා ඥානයෙනුත් බැලුවහම දැක්කා අල්ප රජස් ඇති මහාරජස් ඇති පුරුෂයොත් ඉන්නවා, මේක තේරුම් ගන්න පුළුවන් අයත් තැන් තැන්වල ඉන්නවා කියලා දැකලා බුදුරජාණන්වහන්සේ ධර්මදේශනා කළා.

සමහරවිට මේ දහම තේරුම් ගන්න පුළුවන් එක්කෙනෙක් හොයාගෙන, එක්කෙනෙක් වෙනුවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යොදුන් ගණන් පා ගමනින් වැඩියා. සමහර විට සිරිපා දෙක ඉදිමිලාලු - අවිච්ඡාදනා නොබලා එක කෙනෙක් වෙනුවෙන්. ඒ මොකද? මේ ධර්මයේ තියෙන ගාමිහිරත්වය එව්වරට. ඉතින් එකක් මතක තියා ගන්න ඕනෙ. ඒ වගේ ධර්මය තේරුම් ගන්න පුළුවන් මනසකට පත්වුනෙත් සසරෙදිත් වැටි වැටි නැගිටිටකම නිසාමයි.

අද අපිටත් ‘සියුම් නුවණක් තිබුණොත් පෙනෙයි’, ‘නොපෙනුණොත් ඒකම ඒ වගේ තියුණු නුවණක් ඇතිවෙන්න’ අපිට හේතුවෙයි.

පුංචි ළමයෙක් එකපාරටම නැගිටින්නේ නැහැ. සමහරවිට වැටෙනවා නැගිටිනවා, වැටෙනවා නැගිටිනවා.

ඒ වගේ කවදාමහරි දවසක මේ දහම ඉගෙන ගත්තොත් ජීවිතය හිස් වෙන්නේ නැහැ. මේ ජීවිතයේදීම සසරෙන් මිඳෙන්න පුළුවන්. බැරි වුනොත් සම්මා සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ කෙනෙක් හම්බවුන දවසක, අහවල් බණපදය අහවල් තැනින් මෙයාට තේරුණා කියලා එතැනින්ම අල්ලලා දෙන්න පුළුවන් හැකියාවක් සම්මා සම්බුදුරජාණන්වහන්සේලාට තියෙනවා. ඒ නිසා අපේ ප්‍රතිපදාව අපිට හිස්වෙන්නේ නැහැ.

ඒ කියන්නේ ‘නුමුහු කළ මනස මුහු කිරීමටත්’ ‘මුහුකෙරුණ මනස විමුක්තිය පිණිසත්’ දෙන්නට තියෙන්නේ එකම ප්‍රතිපදාවක්.

ඒ නිසා හැමදෙනාම බොහොම උවමනාවෙන් මේ ටික තේරුම් ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕනෙ.

- - - - -

පංච උපාදානස්කන්ධයත්, පංච උපාදානස්කන්ධයේ ඇතිවීම, නැතිවීම කියන ටිකත් අපි තේරුම් ගන්න ඕනෙ.

පංච උපාදානස්කන්ධයේ දී රූප උපාදානස්කන්ධය, වේදනා උපාදානස්කන්ධය, සංඥා උපාදානස්කන්ධය, සංඛාර උපාදානස්කන්ධය, විඤ්ඤාණ උපාදානස්කන්ධය කියලා ධර්මා පහක් තියෙයි.

ඕවා දැන් අපි සමහර විටෙක හිතාගෙන ඉන්නේ මේ එකයි දෙකයි තුනයි හතරයි කියලා, මේ පෝලිමට තියෙන ඒවා කියලා වගේ නේ. නෑ.

‘මේ ධර්මා ඔවුනොවුන්ට යෙදිලා බේදිලා වැයවෙලා’ බොහෝම වැඩක් කරනවා.

ඒ හින්දයි මෙව්වර මේ පුද්ගලයෙක් සත්වයෙක් කියලා රැවටෙන්න පුළුවන් ජීවිතයක් යෙදිලා තියෙන්නේ.

එතැනදි මේ පංච උපාදානස්කන්ධයේ රූප ස්කන්ධය ගත්තහම,

චත්තාරොච මහාභූතා චතුත්තංච මහාභූතානං උපාදාය රූපං - සතර මහා ධාතු වත් සතර මහා ධාතූන්ගේ උපාදාය රූපත් කියලා කොටසක් තියෙයි. අන්න ඒ ටික තේරුණහම තමයි එයා ‘රූපඋපාදානස්කන්ධය තේරුම් ගත්තාය’ කියලා කියන්නේ.

ඊට පස්සේ ස්පර්ශ ආයතන හයෙන් ප්‍රභේද වෙච්ච වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන නාම ධර්ම කොටසක් තියෙයි. ඔන්න ඔය ටිකත් තේරුණහම තමයි

තේරෙනවා කියලා කියන්නේ.

ඔක ඔය පරියායෙන් ගියොත් ඔය පින්වතුන්ට ගැඹුරු හින්දා මම ඔය අර්ථයටම එන්න කෙටි ක්‍රමයකින් ගන්නම්.

එක ස්වාමීන්වහන්සේ නමක් බොහොම ශ්‍රද්ධාවෙන් ඇවිල්ලා පැවිදි වුනා. පැවිදි වුනහම ඉතින් ධර්මය උගන්වන විනයාචාරීන් වහන්සේ කියනවා මෙන්න මේ 'වත්' ටික ඉගෙන ගන්න ඕනෙ, මේ පිළිවෙත් ටික පුරන්න ඕනෙ, මේ ටික කටපාඩම් කරන්න ඕනෙ, මේ සඟිය පාඩම් කරන්න ඕනෙ, මේ වග්ගිය කටපාඩම් කරන්න ඕනෙ කියලා කියනවා. ඉතින් මෙයාට හැරෙන්නවත් ඉඩක් තිබුණේ නැහැ. "අනේ මම ගෙදර ඉන්න කොට මොනතරම් පින් කෙරුවද, මොන තරම් නිදහසේ හිටියද, අනේ මට දැන් හැරෙන්නවත් ඉඩ නැහැ, බණක් භාවනාවක් කරන්න තියා ඉගෙන ගන්න එකටවත් ඉඩක් නැහැ නේද, අනේ මට නම් මෙච්චර ගොඩක් කරන්න බැහැ, මට මෙහෙම නම් නිවන් දකින්න බැහැ අමාරුයි, මම ගෙදර ගිහිල්ලා සිටුවුරු හැරලා පුළුවන් විදියට බණ භාවනා කරනවා" යි කියලා සිටුවුරු හැරලා යන්න හදනකොට - ඉතින් බුදුහාමුදුරුවෝ ළඟට ගිහිල්ලා මේ ගැන කිව්වහම "ආ කමක් නැහැ මහණ, ගොඩක් දේවල් කරන්න ඕනෙ නැහැ, නුඹට එකක් කරන්න පුළුවන්දැයි බුදුන්වහන්සේ විමසා සිටියා. "මට එකක් නම් කරන්න පුළුවන්". "හා එහෙනම් මහණ නුඹ සිත රැකගන්න" කියලා බුදුරජාණන්වහන්සේ කමටහනක් දුන්නලු. නොබෝ දවසකින් ඒ හිඤ්ච රහත් ඵලයට පත්වුනාලු.

දැක්කලු, "මෙච්චර කෝටියක් සංවර සීලය කියලා ප්‍රභේද කරලා දුන්නේ කය වචන දෙක සංවර කරගන්න තැනට නේද? කය වචන දෙක සංවර කරනවා කියන්නේ සිත සංවර කරගන්නවා කියන එක නේද" කියලා,

එකක් කරනකොට ඔක්කොම වුනාට පස්සේ තේරුණාලු “මේක විස්තර කරලා ගොඩක් තිබුණට මේ එක තැනකින්තෙ තියෙන්නේ” කියලා.

ඒ වගේ නාම ධර්ම බොහෝ තියෙයි, රූප ධර්ම බොහෝ තියෙයි. නමුත් අන්තිමට ඕක කියලා තේරුම් ගන්න මම ඔය පින්වතුන්ට කෙටි පරියායක් ගන්නම්.

රූපය කියන එක ගන්න,

රූපයේ පරමාර්ථමය ස්වභාවය - බෙදලා බෙදලා බෙදන්න බැරි නැවත ඔබ්බකට යන්නේ නැති කෙළවරකට ගියහම, රූපයේ පැවැත්ම පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන සතර මහා ධාතුවයි. එතැන ස්වභාව හතරක් තියෙයි.

පඨවි කියන්නේ තද ස්වභාවය, ආපෝ කියන්නේ ගලන වැගිරෙන ස්වභාවය, තේජෝ කියන්නේ දවන තවන දිරවන පැසවන ස්වභාවය, වායෝ කියන්නේ හමන පිම්බෙන හැකිලෙන ස්වභාවය.

මේ, පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන හතර දෙනාට ‘පමණ’ ඔය හතර දෙනාමයි. ඒ කිව්වේ, පඨවි ධාතුව පවතින්නේ ආපෝ ධාතුව, තේජෝ ධාතුව, වායෝ ධාතුව නිසා. තේජෝ ධාතු, වායෝ ධාතු, ආපෝ ධාතු කියන තුන්දෙනා පවතින්නේ පඨවි ධාතුව නිසා. පඨවිය නිසා ආපෝව ආපෝව නිසා පඨවිය, - පඨවිය නිසා තේජෝව තේජෝව නිසා පඨවිය, වායෝව නිසා පඨවිය පඨවිය නිසා වායෝව, මේ විදියට එකක් එකකට, එකක් දෙකකට, එකක් තුනකට, දෙකක් දෙකකට, තුනක් එකකට, කියලා මහාභූත සතර ගත්තහම ඊට යටින් මෙයාව අල්ලා ගෙන ඉන්න කෙනෙකුත් නැතුව, උඩින් ඇදගෙන ඉන්න කෙනෙකුත් නැතුව,

මේ ධාතු හතරදෙනා හතරදෙනාට ‘හේතු’ වෙනවා. පඨවිය හේතු වෙනවා වායෝව ඇති කරන්න, වායෝව

හේතු වෙනවා පට්ඨය ඇතිකරන්න.

ඔකට කියනවා ‘අඤ්ඤාමඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය’ කියලා. ඔවුනොවුන්ට උපකාරී මට්ටමින් පවතිනවා. බට මිටි දෙකක් හිටෙව්වහම මේ එකක් තියෙන්නෙ අනිත් එක නිසා, අනිත් එක තියෙන්නෙ අනිත් එක නිසා කිවවහම දැන් පිටිපස්සෙන් ඉස්සරහින් අල්ලගෙන ඇදගෙන කවරුවත් නෑ. ඒ ‘දෙන්නට දෙන්නගෙ’ උදව්වෙන් ඉන්නේ.

එතකොට මේ අත ගත්තොත් මේ අත වැටෙනවා, ඒ අත ගත්තොත් මේ අත වැටෙනවා, එතකොට මේ අත පවතින්න හේතුව මේ අත, මේ අත පවතින්න හේතුව මේ අත කියලා පෙන්නන්න වෙනවා. එහෙම නැතුව දැන් මේ අතට පවතින්න වෙන කොහෙන්වත් ඇදලා නැහැ. අනිත් අත පවතින්න වෙන කොහෙන්වත් ඇදලත් නැහැ.

ඒ වගේ සතර මහාධාතුව, සතර මහාධාතුවට උපකාරීව පවතිනවා කියලා දකින්න. ඔන්න සතර මහාධාතූ රූපය. අපි කනබොන ආහාරයෙන් රූපය හැදෙනවා කියන්නේ, කනබොන ආහාරයේ තියෙන්නේ ‘පට්ඨ ආපෝ තේජෝ වායෝ වණ්ණී ගන්ධ රස ඔජා’ කියන රූප කලාප. ‘සතර මහා ධාතුවෙන් හැදෙන්නෙන් සතර මහාධාතූ රූප කලාප’මයි. එතකොට ඔන්න දැන් ‘රූපය, රූපයට උපකාර කරගෙන’ පවතිනවා.

ඊට පස්සේ නාම ධම්ම ටික ගන්න, එතැනත් අඤ්ඤාමඤ්ඤා ප්‍රත්‍යයක් වෙනවා. අර අත හේත්තු කරගත්තා වගේ, එකක් වැටෙන්නේ නැතිවෙන්න එකක්.

සිත උපකාරයි සිතුවිලි වලට
සිතුවිලි උපකාරයි සිතට.

දැන් සිත පවතින්න හෝ සිත ඇදලා ඉන්න හෝ ඇදගෙන ඉන්න හෝ වෙන කෙනෙක් නැහැ, සිතුවිලි

නිසයි පවතින්නේ. සිතුවිලි වලට අතීතය හෝ අනාගතය හෝ - දැන් ආයි මුකුත් කැලි කාරණා නැහැ, සිත නිසයි සිතුවිලි. සිත නිසයි සිතුවිලි, සිතුවිලි නිසයි සිත කියලා ධර්මයා දෙකක් තියෙයි.

තේරුණා ද? ඔන්න දැන්

රූපය ඔවුනොවුන්ට ආහාර සපයාගෙන වෙනමත්,

නාම ධර්ම ටික - චිත්තය චෛතසික වලටත් , චෛතසික සිතටත් ඔවුනොවුන්ට ආහාර සපයා ගෙන වෙනමත් දෙන්නා පවතිනවා.

රූපය ඔවුනොවුන්ට උපකාරීව පවතිමින් නාම ධර්ම වලටත් උපකාර කරනවා.

නාම ධර්ම ටික ඔවුනොවුන්ට උපකාරීව පවතිමින් රූපයේ පැවැත්මටත් උපකාර කරනවා.

අර අපි කියන්නේ ඔය චක්‍රාවාටයක් ගත්තහම භ්‍රමණය පරිභ්‍රමණය කියලා එකක් තියෙනවනේ. දැන් හඳු තමන් තමන් වටා කැරකෙමින්, පෘථිවිය වටා ද කැරකෙනවා නේද?

ඒ 'තමන් තමන් වටා' කැරකෙනවා වගේ තමයි - පඨවිය පඨවියටමත් උපකාර කරගෙන - පෘථිවිය වටේ කැරකැවෙනවා වගේ - නාම ධර්ම වලටත් උදව් කරලා. නාම ධර්ම ටික තමන් වටේ කැරකෙනවා වගේ සිත සිතුවිලි වලටත්, සිතුවිලි සිතටත් උපකාර කරමින්ම රූපයටත් උපකාර කරමින් පවතින ධර්මතාවයක් තියෙනවා. තේරුණාද?

එතකොට දැන් ඔහොම වුනහම,

*මේ රූපය හැඳිලා තියෙන්නේ කනබොන

ආහාරයෙන්.

*මෙතැන තියෙන නාම ධර්ම වික හැඳිලා තියෙන්නෙ පෙර අවිද්‍යා කම් තණ්හා කියන හේතුවෙන්.

එතකොට මෙතැනදි රූපයයි නාමයයි දෙන්නා එකට එකතු වුනහම 'දෙන්නා නිසා හැදුණු රූප' විකක් තියෙයි. ඒකට තමයි 'උපාදාය රූප' කියලා කියන්නේ.

චත්තාරොච මහාභූතා චතුත්තංච මහාභූතානං උපාදාය රූපං කිව්වනේ. දැන් ඔන්න ඉස්සෙල්ලා අපි සතර මහාධාතු රූපය ගැන කිව්වනේ - වෙන වෙනම තියෙන්නේ. ඊට පස්සේ නාම ධර්මත් කතා කළානේ.

දැන් මේ රූපයයි නාමයයි දෙක එකට (ඔය පින්වතුන්ට තේරෙන විදියටයි මේ කියන්නේ) එකතු වුනහම තව උපාදාය රූප 24 ක් හැදෙනවා. ඒ මහාභූත රූප 4 යි, උපාදාය රූප 24 යි එකතුවෙලා රූප 28ක් කියලා කියනවා.

ඔය රූප 28 ට තමයි 'පංචඋපාදානස්කන්ධයේ රූප උපාදානස්කන්ධය' කියලා කියන්නේ.

'ඔය රූප වික අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාර කියන හේතුවෙන් හැඳිලා තියෙන්නේ' කියලා දැක්ක දවසටයි

-

* රූපයත් දැනගත්තොත්,

* රූපය ඇතිවෙන්න හේතුවත් දැනගත්තොත්,

* ඒ හේතුව නැතිවෙනකොට රූපයත් නැතිවෙනවා කියලා දැනගත්තොත්,

* මෙන්න මේ විදියටයි රූපය නිරුද්ධ කරන ප්‍රතිපදාව කියලා දැනගත්තොත් -

පංච උපාදානස්කන්ධයේ රූපය විතරක් දැනගත්තොත් ඇති, දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙනවා.

- - - - -

අද රූපයෙන් විතරක් මම කියන්නම්කො,
මොකද රූපය පිරිසිදු දැක්කොත් 'අනාගාමී ඵලයට'
පත්වෙන්න පුළුවන්.

මුලින් මම මතක් කළා,

* පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන සතර මහා
ධාතු වලින් හැදුණු රූපය වෙනමම සිද්ධියක්.

* නාම ධර්ම ටික වෙනමම සිද්ධියක්.

* දැන් මේ සතර මහා ධාතු රූපය ඇසුරු කරගෙන
තමයි 'වෙන වෙනම වැඩක්' කරමින් නාම ධර්ම ටික
පවතින්නේ.

ඒ කිව්වේ සතර මහාභූත රූපය ඔවුනොවුන්ට උපකාර
කරමින් නාම ධර්ම වලටත් උපකාර කරනවා කිව්වානේ.
එයාට පිහිටලා ඉන්න උපකාර කරලා තියෙනවා. නාම ධර්ම
ටිකත් ඔවුනොවුන්ට උපකාර කරමින් රූපයට උපකාර
කරලා.

ඒකෙදි ඔය උපාදාය රූප ටික තමයි ඇහැ-රූප, කන-ශබ්ද,
නාසය-ගන්ධ, දිව-රස, කය- පොට්ඨබ්බය.

ස්ත්‍රී ඉන්ද්‍රිය, පුරුෂ ඉන්ද්‍රිය, ජීවිතීන්ද්‍රිය කියලා කිව්වනේ
සියුම් රූප ටික.

ඒ ටික තේරෙන විදියට මම මතක් කළොත්, මේ රූපය - මේ
මේසය ගන්න. මෙතැන තියෙන්නේ සම්පූර්ණ සතර
මහාධාතු රූපයක් විතරයි. එයා පඨවි ආපෝච්ච, ආපෝච
තේජෝච්ච - ඔය විදියට උදව් කරගෙන පවතිනවා.

දැන් බලන්න මේ මේසයේ තියෙන හයිය ස්වභාවය,
දරදඬුයි නේද? (මම මේ උපමාවක් කියන්නේ)
බැරිවීමකින් හරි මේ අපි ගාව තියෙන චිත්ත චෛතසික මේ
රූපයට බැසගත්තොත්, මේ විඤ්ඤාණය මේ රූපය ඇසුරු
කළොත් - මෙන්න මේ රූපය සම්පූර්ණයෙන්ම අපේ ශරීරය

ඔබන්න පුළුවන් වගේ මෘදු වෙනවා, නමන්න පුළුවන් වෙනවා, උස්සන්න පුළුවන් වෙනවා, ගෙනියන්න පුළුවන් වෙනවා.

ඒ මොකද, කය ඇසුරු කරගෙන පවතින සිතේ ගතිවලට මේ කයේ වෙනස්කම් ඇතිවෙනවා. දැන් මේ මේසය ඔබන්න බැහැනේ. බැරිවෙලාවක් මේ 'සිත ඒ රූපයට බැස ගත්තොත්' මේක ඔබන්න පුළුවන් වුණොත්, ඒ ඔබන්න පුළුවන් කමට කියනවා මුදුනා රූපය කියලා.

එහෙම ඔබන්න පුළුවන් රූපය හැදුණේ කොහොමද? ඒක හැදෙන්න මහාභූත රූපයත් ඕනෙ, චිත්ත චෛතසික ටිකත් ඕනෙ. මේ දෙකම උදව් කරගෙන නේ මේ මෘදු බව කියන එක උපන්නේ, නේද?

ඒ වගේ මේ ඇහැ කන දිව නාසය ශරීරය කියන ටික හැදෙන්න හේතුව තමයි - මේ කය ඇසුරු කරගෙන පවතින සිත.

පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන සතර මහා ධාතුවෙන් මේ රූපය හැදුණහම, 'කය ඇසුරු කරගෙන පවතින සිත' නිසා සිතේ තියෙන 'කර්මජ ගතියට' තමයි 'ඉදිරියෙන් තියෙන යමක් පිළිබිඹු කරන්න පුළුවන්' මේ 'ප්‍රසාද ගතිය' මහාභූතයන්ගේ පිහිටියේ.

ඊට පස්සේ මේ කය ඇසුරු කරගෙන පවතින 'සිතේ තියෙන කර්මජ ගතියට' යි සෝත ප්‍රසාදය, කතේ ප්‍රසාදය කියන එක හැදිලා තියෙන්නේ, නාසය දිව ශරීරය හැදිලා තියෙන්නේ.

ඒ වගේම ස්ත්‍රියක් පුරුෂයෙක් කියලා අපිට රැවටෙන්න පුළුවන් විදියට, මේ මහාභූත රූපය ස්ත්‍රියක් පුරුෂයෙක් විදියට හදලා තියෙන්නේ 'සිතේ

තියෙන ගති ටික' නිසායි.

මම කිව්වේ මැරිව්ව මිනියක් අල්ලලා ඔබන්න බැහැ කියලා. මේ මටසිලුටුයි, සිනිඳුයි කියලා රැවටෙන විදියට - මේකට කියනවා මුදුනා රූපය කියලා - මේ 'කය මෘදුවෙලා තියෙන්නේ සිතේ තියෙන ගති ටිකට'යි.

මේ කය ඇසුරු කරගෙන පවතින 'සිත' නිසා ප්‍රකට වෙච්ච, හැඳිව්ව ගති ටිකට තමයි උපාදාය රූප කියලා කියන්නේ.

අපි නිකමට කිව්වොත්, දරුවෙක් ගත්තොත් දරුවා අයිති අම්මාටද තාත්තාටද කියලා ඇහුවොත්, අම්මාට විතරක් කිව්වොත් හරිද? වැරදියි. තාත්තාට විතරක් කිව්වොත් හරිද? වැරදියි. 'අම්මා තාත්තා දෙන්නා නිසාම' කියනවා වගේ,

මේ 'උපාදාය රූප කියන ඇහැ කියන එක' - කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණු සතර මහාභූත රූපය තිබුණට ඇහැ කියන එකක් හම්බවෙන්නේ නැහැ.

දැන් මැරිව්ව මිනියකට ඇහැ තියෙනවද? රූප පෙනෙනවද? පෙනෙන්නේ නැහැ. කනබොන සතර මහාධාතු රූපය තියෙයි, 'සිත නැති නිසා පෙනෙන්නේ නැහැ'.

අන්ධ කෙනෙකුට චිත්ත වෛතසික ටික තියෙයි, ඒත් රූප පෙනෙනවද? නැහැ. ඇයි ඒ, ඇහැ නැහැ.

එහෙනම් 'ඇහැත් ඕනෙ, සිතත් ඕනෙ පෙනෙනවා කියන සිද්ධිය වෙන්න', නේද?

ඒ වගේ යම්කිසි කෙනෙක් දැක්කොත් මේ 'ඇහැ' කියන එක, - අම්මා වගේ තමයි කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණ සතර මහාධාතු රූපය.

- මෙතැන තියෙන චිත්ත වෛතසික ටික අප්පච්චි වගේ.

- මේ 'චිත්ත චෛතසික ටික මහාභූත රූපය ඇසුරු කරගෙන ඉන්නකොට ඒ හිතේ තියෙන ගති වලට මහාභූත රූපයන්ගේ මෙබඳු හැඩයක් හැදුණහම' මේ වක්ඛු ප්‍රසාදය කියලා, ඔය රූපයට කියන්න වෙනවා 'මෙයා අම්මා නිසායි, තාත්තා නිසායි' වගේ එකක් තමයි - අවිද්‍යාව නිසා, කම්ප නිසා, තණ්හාව නිසා, ආහාර නිසා කියලා කියනවා.

'අවිද්‍යා කම් තණ්හා' කියන හේතුවෙන් පැමිණි නාම ධර්ම ටික, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණ රූපය කියන දෙන්නාම එකතුවෙලා තමයි ඇහැ කියන එක හැදිලා තියෙන්නේ කියලා එයා හොඳට 'උපාදාය රූපය' දකිනවා.

'ඇහැ' කියන එක 'මම නෙවෙයි, මගේ නෙවෙයි, මගේ ආත්මය නෙවෙයි'. මොකක් ද 'ඇහැ කියන එක අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාර නිසා' කියලා කියන්නේ?

'පෙර' අවිද්‍යා කම් තණ්හා නිසා මේ නාම ධර්ම ටික ඇතිවෙච්ච හැටිත්, ආහාර නිසා රූපය ඇතිවෙච්ච හැටිත්, - මේ 'නාම රූප දෙක' නිසා ආයතන ටික හැදිලා තියෙනවා සළායනන.

නාම රූප පච්චයා සළායනනං - නාම රූප දෙක නිසා ආයතන හැදුණා කියන කොට ඔය තියෙන්නේ 'අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාර' කියන හේතුවකින්'.

එතකොට මෙයා දැන් හොඳට දන්නවා රූපය කියලා යමක් තියෙයි නම් ඇහැ, කන, දිව, නාසය, ශරීරය කියලා - මේ ඔක්කොම රූප ටික. (මම කලින් විස්තර කරලා තියෙයි, ඒ ඔක්කොම ටික නැවත බලාගන්න)

මෙන්න මේ රූපය හොඳට දැක්කහම එයා දන්නවා, 'යම්තාක් යම්තැනක රූප කියලා යමක් තියෙයි නම් සතර මහාධාතු හෝ උපාදාය රූපයි

‘සතර මහාධාතු හා උපාදාය රූපයි’ කියනකොට එයාට ‘ක්ෂණිකව’ නුවණ එන්නේ මොකක්ද? -

පයව්, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ‘ප්‍රධාන’ මහාභූත රූපය සහ මහාභූත රූපය ‘ඇසුරු කරගෙන පවතින විත්ත වෛතසික නිසා මහාභූතයන්ගේ වෙනස්කම් හැඳුණු රූප’ කියන උත්තරය එනවා.

එතකොට මෙන්න මේ ‘මහාභූත හා උපාදාය රූප’ කියන ටික හොඳට දැක්කහම, ඇහැ කියන එක තමන් හෝ තමන්ගේ හෝ තමන්ගේ ආත්මයයි කියන දෘෂ්ඨිය එයාට හිටින්නේ නැහැ.

ඇයි ඒ? ‘ඇහැ කියන එක අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාර කියන හේතූන්ගෙන් හැඳුණේ’ කියන නුවණ තියෙයි.

ඒ නිසා කන, දිව, නාසය, ශරීරය කියන මේ ප්‍රසාද ටිකත්, ඒ ‘ප්‍රසාදයන්ගෙන් හඳුලා පෙන්නන’ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්බ කියන බාහිර රූප ටිකත් - දැන් ඔය

‘බාහිර රූප’ ටිකටත් අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාර කියන හේතුවෙන්ම තමයි කියන්න වෙන්නේ.

දැන් පංච උපාදානස්කන්ධය හැඳෙන්නේ අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාර කියන හේතුවෙන් නේ.

එතකොට ඇහැට පෙනෙන මේ වණි සටහන තියෙන්නේ, මේ රූප, කනට ඇහෙන ශබ්ද, - ඕවා පෙන්නන්නේ ‘අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයෙන්ම’ යි.

ඒ කියන්නේ එතකොට මේවා (බාහිර රූප) හැඳිලා තියෙන්නේ අවිද්‍යා කම්යෙන් ද? මොකක් හින්දද එහෙම කියන්නේ?

ඒකට හේතුව තමයි, 'බාහිර අපිට මෙහෙම රූපයක් පෙනුණට' - මම හැමදාම කියන්නේ 'බාහිර මෙහෙම රූපයක්' හදලා පෙන්නන්න පුළුවන්කම තියෙන්නේ ඇහේ'.

අපි මෙහෙම කිව්වොත්,
යකඩෙන් හඳපු කුරු ටිකකුත්, වීදුරු කැල්ලකුත්, කණ්ණාඩියකුත් අරගෙන, 'රතුපාට කොළයක්' අලවලා දැන් ඇහැට කණ්ණාඩියක් දාලා බාහිරය බැලුවහම රතුපාටයි.

ඊට පස්සේ බාහිර රූපය දැන් රතුපාටට පෙනෙන්න, 'බාහිර රතුපාට රූපය ඇතිවෙන්න තියෙන හේතුව' මොකක්ද කියලා ඇහුවහම මොකක්ද කියන්න වෙන්නේ?

'කණ්ණාඩිය හැඳිව්ව හේතු ටික' මිසක වෙන හේතුවක් තියෙයිද කියන්න.

ඇයි ඒ? 'එහෙ රතු පාට කරලා පෙන්නුවෙ මෙහේ තියෙන එකෙන්' නේ ද?, එතකොට මේ 'කණ්ණාඩිය හැඳිව්ව හේතු ටිකම' නෙවෙයිද කියන්න වෙන්නේ.

'බාහිර රූප රතුපාට වෙලා තියෙන්න, රතුපාට රූප පෙනෙන්න මොකක්ද හේතුව' කියලා ඇහුවොත් කියන්න වෙන්නේ 'කණ්ණාඩිය නිසා' කියලා නේද?

ඒ වගේ මෙහෙම වණි සටහනක් හදලා පෙන්නන කොට, ඔය 'වණි සටහන හැඳුණ හේතුව' කියන්න වෙන්නෙ මේ 'ඇහැට' නේ.

- * ඇහෙන්නම් හදලා තියෙන්නේ,
- * ඇහැ හදලා තියෙන්නේ 'මහාභූතයි, චිත්ත චෛතසික ටිකයි දෙකම' එකතුවෙලා 'අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයන්ගෙන්' නම් ඇහැ හැඳිලා

තියෙන්නේ,
* ඉතින් 'මේ ඇහෙන' නම් මෙහෙම රූපයක්
හදලා' පෙන්නන්නේ,

දැන් මේ රූපයට කියන්න වෙන්නේ මොකක්ද?

අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාරයන්ගෙන් හැදිලා
කියනවා මිසක ඔය රූපයට ආයෙ 'බාහිරෙන් පෙන්නන්න
බැහැ'.

ඒකයි, අපිට හම්බවෙන රූපය 'බාහිර තිබුණු එකක්
නම්', ඒකට ප්‍රත්‍යය පෙන්නන්න පුළුවන්. පඨවි, ආපෝ,
තේජෝ, වායෝ කියලා හරි පෙන්නන්න පුළුවන්, අවකාශය
හරි කියලා පෙන්නන්න පුළුවන්. නමුත් එහෙම
පෙන්නන්නේ නැතිව, 'පංච උපාදානස්කන්ධයේ රූප
උපාදානස්කන්ධය' අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාරයෙන්
කියලා කිව්වහම ඇහැන් අයිතියි, රූපත් අයිතියි, කනත්
අයිතියි, ශබ්දත් අයිතියි.

එතකොට මේ 'රූප ශබ්ද' වලටත් අවිද්‍යා, කම්,
තණ්හා, ආහාරයන්ගෙන් කියන්නේ මොකක්ද - 'ඒවා
පෙන්නන්න ඒවා හදපු ආයතනයේ ප්‍රත්‍යය ටික' කියන්න
වෙනවා මිසක,

'ඒ හින්දයි' කියන්නේ - 'දකින්න පෙර තිබුණාත්
නෙවෙයි, දැක්කාට පසු තියෙනවාත් නෙවෙයි, අවස්ථාවට
ඇහෙනම උපද්දවාගෙනයි බලන්නේ' කියන දර්ශනය
එන්නේ ඉබේමයි.

මේ විදියට දකිනකොටයි කියන්නේ
යංකිංචි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං'
කියලා.

‘ඇහැ’ අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයෙන් හටගන්නා රූපයත් අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයෙන් හටගන්නා කියලා දකින්න ගියහම,

එයාට දකින්න වෙන්නේ මොකක්ද?

‘ඇහෙන් රූප උපද්දලා හදලා පෙන්නන’ සිද්ධියක් හින්දා.

පංච උපාදානස්කන්ධයේ රූප උපාදානස්කන්ධයේ ඇත්ත ඇතිහැටියට දකින්න ගියහම -

යං කිංචි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං කියන දර්ශනය ඉබේම මතුවෙනවා.

- - - - -

ස්වභාවයෙන්ම මේ දේශනාව ටිකක් ගැඹුරුයි. මට ලෙහන්න පුළුවන් උපරිම ප්‍රමාණයටයි මම ලෙහන්නේ. මොකද ලිඳක ගැඹුර අඩි 20 යි නම්, කඹ කැල්ල අඩි 18 යි නම් ඉතුරු අඩි 02 ට ‘ලිඳ උස්සන්න’ පුළුවන්ද? බැහැ. එහෙනම් ‘තව කඹ කැල්ලක් හරි ගැටගහලා’ වතුර ගන්නවා මිසක මොන ක්‍රමයකට හරි ලිඳ උස්සන්න බෑ. ඒ වගේ ධර්මය ලිහිල් කරලා, ලිහිල් කරලා අරිය ලිහන්න පුළුවන් එක්තරා මට්ටමක් තියෙයි.

‘කිව්වහම’ ඒක පෙනෙන්නේ නැත්නම්, ඒ කියන්නෙ කඹය දිග මිදි. එහෙනම් ‘කොහොම හරි බලනවා’ කියන උත්සාහය පැත්තකින් තියලා, කඹ කැල්ලක් හොයලා ගැටගහන්න ඕනෙ වගේ, ඊට පස්සේ තමයි ‘ශීල සමාධි දෙක පුරලා, නීවරණ ධර්ම අඩුකරලා, කඹය දික්කර ගන්න’ වෙන්නේ.

එහෙම නැත්නම් මේකේ අරිය ලෙහලා ලෙහලා ‘අපිට තේරෙන මට්ටමටම අරිය ලෙහන්න ගියහම බලන්නකො ඉතින් ඉබේම ඒ දර්ශනයත් මෝඩ දර්ශනයක්

වෙනතේ නැද්ද' කියලා. ඇයි 'අපි මෝඩයි' නම් අපිට තේරෙන මට්ටමට මේක ලෙහන්න පුළුවන් නම් 'ඒකත් ඇවිල්ලානේ ඒ මට්ටමට', නේද? අපි පැයට කිලෝමීටර් 100 ක වේගයෙන් වාහනයකින් යනවා නම්, ඊගාව වාහනයත් ඊට සමානව යනවා නම් ඒ වාහනයත් ඒ වේගයෙන්ම ඇවිල්ලා. ඒ හින්දා ධර්මය අපිට නොතේරුණාට මේක අනුමානව දැනගන්න. එක තැනකින්, අපිට තේරෙන්නේ නැහැ වැඩක් නැහැ කියන එක ගන්න එපා. ඒ හින්දා තමයි ප්‍රතිපදාව කියන එක තියෙන්නේ.

එතකොට ඇහැ වගේම, බාහිර රූපත් අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාර කියන හේතුවලින් පනවන්නේ මේ කියන හේතු නිසා.

ඒ නිසයි බුදුරජාණන්වහන්සේ "බලියක් පමණ ශරීරය තුළින් ලෝකය ම පනවමි" කියලා කිව්වේ

ලෝකය කියනකොට ඇහැයි, සිතයි විතරක් නෙවෙයි නේ, රූපත් අයිතියි නේ. ලෝකය කියනකොට කනයි විඤ්ඤාණයයි විතරක් නෙවෙයි නේ, ශබ්දත් අයිතියි නේ.

'ලෝකයම බලියක් පමණ ශරීරය තුළින් පනවනවා' කිව්වහම, 'තමා තුළින් පනවනවා' කිව්වහම ගොඩාක් දෙනෙක් ඇහැ තමන් තුළින් විස්තර කරයි, හිත තමන් තුළින් විස්තර කරයි,

නමුත් රූපායතනය තමන් තුළින් පෙන්නනවා කියන එක බැහැ. හැබැයි 'එතැනමයි ඕනේ'. ඒ දර්ශනයටයි (කෙලෙස්) ඉතුරු වෙන්නේ නැත්තේ.

මොකද, දැන් අපිට 'රූප බාහිර තියෙනවා, අපි ගාව තියෙන ඇහෙන, තියෙන හිතෙන්, තියෙන රූප බලනවා' කියන තැනකින් නේ කෙලේසය යෙදිලා තියෙන්නේ.

නමුත් අථය තේරුම් ගත්තොත් අපිට අනිත් පැත්තෙන් යන්න තියෙන්නේ. ඒකේ අථය තේරුම් ගත්තොත් අපිට ඉතුරු වෙන්නේ නැහැ ඔය කෙලේසය.

තියෙන ඇහැකින්, තියෙන හිතකින්, - ‘අපි ගාව තියෙන එකෙන්’ ‘බාහිර තියෙන එකක් බැලුවා’ කියන එක ‘නෙවෙයි ඇත්ත’.

“ලෝකයම බලයක් පමණ ශරීරයෙන් පනවමි” කියන කාරණාවෙදි ‘ලෝකය’ කිව්වහම ඇහැ ලෝකය, රූපය ලෝකය, වක්ඛු විඤ්ඤාණය ලෝකය, කන ලෝකය, ශබ්දය ලෝකය, ශෝත විඤ්ඤාණය ලෝකය කියලා මේ ඔක්කොම බලයක් පමණ ශරීරය තුළින් පනවමි” කියලා පෙන්නුවේ මොකක්ද?

‘අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාර’ නිසායි ඇහැ හැදිලා තියෙන්නේ, ඒ ‘ඇහැ නිසායි රූප උපද්දවලා’ පෙන්නන්නේ කියනකොට, ‘රූපයේ අයිතිකරුවාත් ඇහේ අයිතිකරුවාම තමයි’

‘ඇහේ අයිතිකරුවාමයි රූපයේ අයිතිකරුවා’ වෙන්නේ.

එතකොට එහෙම ගත්තහම සම්පූර්ණම එයාට ඉතුරු වෙන්නේ නැහැ - දර්ශනය.

ශබ්දයත් එහෙමයි, ගන්ධයත් එහෙමයි, රසයත් එහෙමයි, ස්පර්ශයත් එහෙමයි. බාහිර ආයතන ටිකයි අධ්‍යාත්මික ආයතන ටිකයි, ඊට පස්සේ ඒ අධ්‍යාත්මික බාහිර ආයතන ටික ඇසුරු කරගෙන පවතින සවිඤ්ඤාණක කයේ තියෙන, ‘කය අනුව යෙදිව්ව’ සියුම් ස්ත්‍රී ඉන්ද්‍රිය, පුරුෂ ඉන්ද්‍රිය කියන රූප ටිකම දැක්කහම එයාට එනවා රූපය කියන එක වත්තාරොව මහාභූතා වතුන්නාව මහාභූතානං උපාදාය රූපං කියන නුවණක් එනවා.

- - - - -

රූපය කියන එකේ ඇත්ත ඇතිහැටියට දකිනකොට,
රූපයේ ඇත්ත දකිනකොට ම 'රූප සමුදය' එයාට
තියෙනවා.

එයා දන්නවා රූපය - 'පෙර අවිද්‍යා කම් තණ්හා' කියන හේතුවෙන් පැමිණි චිත්ත චෛතසික ටිකත්, කතබොන ආහාරය නිසා හටගත් සතර මහාධාතු රූපයත් කියන දෙන්නාම නිසායි ඇහැ කන නාසය දිව ශරීරය කියන ටික තියෙන්නේ කියලා දැක්කා.

දැන් සක්කාය, ඇත්ත ඇතිහැටියෙන් දැක්කා. රූපය පිළිබඳව ඇත්ත ඇතිහැටියෙන් දැක්කා. දකිනකොටම ඉබේම එයාට නුවණ එනවා 'පුබ්බන්තේ ඥානයට'

සක්කාය සමුදයට නුවණ එනවා 'අතීත අනාගත වතීමාන' කියන තුන්කාලයෙන්.

දැන් දැක්කේ ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් විතරනෙ, මේ චිත්ත චෛතසික ටික රූපයට උදව්වෙලා, රූපය චිත්ත චෛතසික ටිකට උදව්වෙලා ඇහැ කණ දිව නාසය ශරීරය හැදිලා තියෙනවා කියලා 'වතීමානයෙන්' දැක්කහම, අතීතයේ ඇහැක් තිබුණා නම් - අතීත ඇහැ ද නාහිනන්දති - අභිනන්දනය කරන්නේ නෑ.

අතීතයේ මගේ ඇහැ කියන තැනකින්, 'කෙනෙකුගේ සත්වයෙකුගේ පුද්ගලයෙකුගේ' කියන තැනකින් දකින්නේ නැහැ.

'අතීතයේ' යම් රූපයක් තිබුණා නම් ඒ හැම රූපයක්මත් හැදිලා තියෙන්නේ - මහාභූත හා චිත්ත චෛතසික කියන ධර්මයා දෙන්නා නිසා තේද උපාදාය රූප ටික හැදිලා තියෙන්නේ කියන නුවණ එනවා.

එදා ඒ රූපය පිරිසිදු නොදන්නාකම නිසා - රූපය

අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා, ආහාරයන්ගෙන් - නැත්නම් “සතර මහාධාතුවත් විත්ත චෛතසික ටිකත්, දෙන්නාම නිසා මේ රූපය හැඳිලා තේද” කියන එක නොදන්නාකම නොදකිනකම නිසා: රූපය නැත්නම් ඇහැ මම, ඇහැ මගේ ආත්මය කියන කෙල්ලේසයක් ඇතිවුනා නම්, ඇත්ත ඇතිහැටියෙන් නොදන්නාකම නිසා ඇහැ කෙරෙහි යම් ජන්දරාගයක් ඇතිවුනා නම්,

‘ඔතැන තියෙන්නේ’ අවිද්‍යා, කම් තණ්හා. ‘එක හේතුවුනා මේ විත්ත චෛතසික ටික සතර මහාභූත රූපයකට බැසගෙන නැවත මේ වගේ වක්ඛු ප්‍රසාදයක් හදන්න’ කියලා එයා ඇහැ හැදෙන හැටි අද දකිනවා.

අද මේ තියෙන ඇහැ මම නෙමෙයි, මගේ නෙමෙයි, මගේ ආත්මය නෙමෙයි. අද මේ ඇහැ - මහාභූත රූපය ඇසුරු කරගෙන පවතින විත්ත චෛතසික ටිකේ ගති ටිකටයි මේ ප්‍රසාද ටික ඇතිවෙලා තියෙන්නේ.

‘ඇහැ අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයෙන් තේ හැඳිලා තියෙන්නේ’ කියන එක ‘නොදැක්කොත්’ අද ඔය පින්වතුන්ට තියෙන්නේ ඇහැ මම, ඇහැ මගේ, ඇහැ මගේ ආත්මයයි කියන ‘හැඟීම’.

මේ ඇහැ නැති වෙනකොට ඔය කෙල්ලේසයෙන් මොකද කරන්නේ - ආයින් මේ විත්ත චෛතසික ටික මහාභූත රූපයකට බැසගන්නවා. බැසගත්තහම ‘ඒ සිතේ ඇහැ හැදෙන්න ඇහැට තියෙන කැමැත්තේ ගතියට ආයෙන් මහාභූත රූපයක වක්ඛු ප්‍රසාදය පිහිටයි. ආයෙන් ආයතන හැදෙයි.

එතකොට ‘ආයෙන්’ ඇහැ අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයන් ගෙන් හැඳුණේ. ‘එදාටත්’ ඇහේ ඇත්ත ඇතිහැටිය දැක්කේ නැතිවුනහම ඇහැ මම, ඇහැ මගේ, ඇහැ මගේ ආත්මය කියන හැඟීම ඇතිවෙයි. ආහාරයෙන්

හැදුණු ඇහැ නිරුද්ධ වෙයි. ඒ කෙලේසය නිසා නැවත ඇහැක් හදා ගනියි.

මේකේ කෙළවරක් නැහැ.ඔය ඇහැ ගැන කිව්වා වගේම කන නාසය දිව ශරීරය කියන ටිකේ ඇත්ත ඕක. ඕක නොදකිනකොට' ඔය 'මම' කියන අදහස ඇතිවෙලා.ඕක තමයි කෙලේසය.

එතකොට එයා රූපය කියන එකත් දන්නවා, 'රූපය ඇති වුනේ' මෙන්න මෙහෙමයි නේද කියලා පටිච්චසමුප්පාද ධර්මාවය' දන්නවා.

ඊට පස්සේ රූප නිරෝධය දන්නවා. මොකක්ද?

අතීතයේ දී - අවිද්‍යා කම් තණ්හා කියන චිත්ත චෛතසික ටිකයි, රූපයයි නිසායි ඇහැ හැදුණේ කියලා අතීතයේ දැක්කා නම්, අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයෙන් හැදුණු රූපයක් ඇහැ කියලා දැක්කා නම්,

ඒ රූපයද මෙන්න මෙහෙමයි, - චක්ඛු ප්‍රසාදය

චක්ඛු ප්‍රසාදයේ හැටි මෙන්න මේ විදියයි, චක්ඛු ප්‍රසාදයද මහාභූත කය ඇසුරු කරගෙන පවතින හිත නිසායි ප්‍රසාද ගතිය හැදිලා තියෙන්නේ,

ඒ හින්දා මම නෙමෙයි, මගේ නෙමෙයි, මගේ ආත්මය නෙමෙයි.

අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයෙන් හැදුණේ කියලා අතීතයේදී දැක්කා නම් මම, මගේ, මගේ ආත්මය කියන කෙලේසය නැහැ.

එහෙම වුනා නම් මේ චිත්ත චෛතසික ටික මහාභූත රූපයකට බැසගෙන අද මේ වගේ ප්‍රසාද රූපයක් හදන්නේ

නැහැ නේද කියලා දකිනවා. රූප නිරෝධය දකිනවා.

අද - මේ විත්ත වෛතසික ටික මහාභූත රූපය ඇසුරු කරගෙන ඉන්නකොට 'අම්මයි තාත්තයි දෙන්නාම නිසා වගේ' අම්මා වගේ රූපය, තාත්තා වගේ විත්ත වෛතසික ටික.

'මහාභූත රූපය විත්ත වෛතසික ටිකේ තියෙන ගතියෙන් හැඩවෙලා' මේ ප්‍රසාදය හැදුණා නම්, අද මේ ප්‍රසාදය අයිති අවිද්‍යාව නැමැති පියාටත් තණ්හාව නැමැති මවටත් කියන දෙන්නාටයි.

අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාරයන්ගෙන් හැදුණේ කියලා දැකලා - මේ ඇහැ මම, ඇහැ මගේ, ඇහැ මගේ ආත්මයයි කියන 'කෙලේසය අයිත් නොකළොත්' :

මේ ආහාරයෙන් හැදුණු ඇහැ ආහාර නිරෝධයෙන් නිරුද්ධ වෙයි. මේ කෙලේසය නැවත සතර මහාධාතු රූපයකට බැසගෙන 'ඒ සිතේ ඇහැ කියන ගතියට' ඒ සිතේ තියෙන ගතියට, 'මහාභූත රූපයේ ප්‍රසාද පිහිටලා' 'නැවත' ඇහැ හැදෙයි.

'අද ඇත්ත ඇතිහැටිය දැක්කොත්' මේ ඇහැ ආහාර නිරෝධයෙන් නිරුද්ධ වෙනවා. ඇහැ මම නෙවෙයි, මගේ නෙවෙයි, මගේ ආත්මය නෙවෙයි කියලා නුවණින් දැක්කොත් නැවත මේ සිත රූපයකට බැසගෙන සිතේ තියෙන ගතිවලට මේ ප්‍රසාද ටික හදලා ඇහැ හැදෙන එක හිටින්නේ නැහැ නේද කියලා දකිනවා. රූප නිරෝධයට දකිනවා. 'රූපයේ නිරෝධය ඇහේ නිරෝධයෙන්' මම පැනෙව්වේ සියළුම රූපවල ඔය එක ම සිද්ධිය නිසායි.

රූපය දැකලා, රූප සමුදය දකිනවා තුන්කාලයෙන්ම. පටිච්චසමුප්පාදය එතකොට පෙනෙනවා.

රූප නිරෝධය දකිනවා තුන්කාලයෙන්ම. රූපය නිරුද්ධවුනා කියලා දකිනවා.

- - - - -

‘රූපය’ කියලා කිව්වේ මොකකටවත් නෙවෙයි,
‘දුක්’.

රූපය ඇතිනාක්, ඇහැ ඇතිනාක්, ඇහැ ඇවිලගන්නා ලදී. ජාති ජරා මරණ ශෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසයන්ගෙන් ඇවිලගන්නා ලදී. ‘ඇහැ උපන්නා’ කියන්නේ, ජාති ජරා මරණ ශෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්සයන් උපන්නා කියන එක.

‘ඇහේ සමුදය’ කියන්නේ - ‘දුකේ’ සමුදය.

‘ඇහේ නිරෝධය’ කියන්නේ - ‘දුකේ’ නිරෝධය.

එතකොට මේ වතුරායථි සත්‍යය වෙන නමකින් මම කියන්නේ. මේ දර්ශනය ඇතිවෙන්න එක එක පරියයායන්ගෙන් තියෙයි.

ඊට පස්සෙ එයා දකිනවා, එහෙනම් උත්තරයක් එනවා මොකක් ද? ‘ඇහැ කියන එක පිරිසිදු දැක්ක යුතුයි’.

අවිද්‍යා කම් තණ්හා ආහාර කියන ධර්මයන්ගෙන් හැදිවිව ඇහැ කියන එක ප්‍රසාදයක්, ඔපයක්.

ඒක මහාභූත කය ඇසුරු කරගෙන පවතින චිත්ත චෛතසික ටික නිසයි.

‘මහාභූතයි, චිත්ත චෛතසික ටිකයි’ නිසා හැදිවිව එකක් ඇහැ කියලා කියන්නේ කියලා දැනුතුයි.

එහෙම ඇහැ පිරිසිඳ දැකලා, 'ඇහැ පිරිසිඳ නොදැක්ක නිසා මම මගේ කියන කෙලේසය නිසායි ඇහැ හැදුණේ කියලා සමුදය දන්න නිසා, අර විදියට ඇහැ පිරිසිඳ දැකලා මම මගේ කියන කෙලේසය නැති කළොත් ඇහේ ඉපදීම නැති කරන්න පුළුවන් වෙනවානේද කියලා දකින නිසා, නිරෝධය දකින නිසා මාගීයට උත්තරයක් එනවා. මොකක් ද

මේ රූපය අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා ආහාරයෙන් ගෙන් හටගත්ත එකක් කියලා -

'රූප උපාදානස්කන්ධය කියන්නේ මෙන්න මේකටයි, ඒක හැදුණේ මෙන්න මේ අවිද්‍යා, කම් තණ්හාවෙනුයි කියලා පිරිසිඳ දැක්ක යුතුයි' කියන උත්තරයක් ආවා.

'ඒ සඳහා මෙන්න මෙහෙම කරන්න ඕනේ' කියලත් උත්තරයක් ආවා:

'ශීලයක පිහිටලා සමථ කමටහනකින් හිත වඩමින් මෙන්න මේ ඇහැ නිතරම මෙනෙහි කළ යුතුයි. ඇහැ ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කළ යුතුයි. නැත්නම් රූපය නුවණින් බැලිය යුතුයි. ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො ඉති රූපස්ස අත්ථංගමො කියලා බැලිය යුතුයි' කියලා උත්තරයක් ආවා. ඔන්න දැන් චතුරායී සත්‍යය අහලා දැනගන්න පුළුවන් වෙනවා.

- - - - -

පින්වතුන් හරියටම සක්කායදිට්ඨි දුරු කරන්න කියලා ගියොත් පංච උපාදානස්කන්ධයේ එක උපාදානස්කන්ධයක් දැක්කහම ඇති. මේ දර්ශනය එක විදියටම එනවාමයි

- * රූපයක්, රූපයේ ඇතිවීමත්, රූපයේ නැතිවීමත්, නැතිකරන මගත් දැකලා දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙන්න පුළුවන්.
- * වේදනාවත්, වේදනාවේ ඇතිවීමත්, වේදනාවේ නැති වීමත්, වේදනාව නැතිකරන මගත්
- * සංඥාවත්, සංඥාවේ ඇතිවීමත්, සංඥාවේ නැතිවීමත්, සංඥාව නැතිකරන මගත් දැක්කහම දර්ශන විශුද්ධියට පත්වෙන්න පුළුවන්
- * සංඛාරයත්, විඤ්ඤාණයත්

මේවා ‘වෙන වෙනමත්’ පුළුවන් ‘පහ එකටත්’ පුළුවන්. මොකද වචන ටිකක් විතරයිනේ තියෙන්නේ.

ඔන්න ඔය රූපය කියන එකත්, රූපයේ ඇතිවීමත්, ඇතිවෙන හැටිත්, නැතිවෙන හැටිත්, නැතිකරන මගත් මෙහෙමයි කියලා දැනගන්නහම ‘සක්කායදිට්ඨිය නැතිවෙනවා’.

සක්කායදිට්ඨිය නැතිවෙන්නේ වෙන මුකුත් හින්දා නෙවෙයි. රූපය අත්තනොසමනුපස්සති කියන එක නැහැ.

ඇයි ඒ? එයා ‘රූපය ආත්ම වශයෙන් දකින එක නැහැ’.

1. එයා දැක්කා රූපය හැදුණේ - සතර මහාධාතුවත් සතර මහාධාතුව ඇසුරු කරගෙන පවතින චිත්ත චෛතසික ටිකත් නිසායි රූපය හැදුණේ කියලා දැක්කානේ.
2. රූපය කියන එක දැක්කා ඇහැ කන දිව නාසය ශරීරය කියලා නැත්නම් සතර මහාධාතුවයි සතර මහාධාතුවේ උපාදාය රූප ටිකයි රූප කිව්වේ කියලා දැක්කා.
3. රූපය ඇතිවෙව්ව හැටිත් දැකපු හින්දා එයා

රූපය ආත්ම වශයෙන් ගන්නෙන් නැහැ. රූපය ඇසුරු කරගෙන පවතින ආත්මයක් දකින්නෙන් නැහැ.

4. මොකද, එතැන තියෙන විත්ත වෛතසික ටික දැක්කා - සිත සිතුවිලි වලට, සිතුවිලි සිතට උපකාර කරමින් පවතින ධර්මාවයක් මිසක, ආයෙ රූපය ජීවත් කරන ආත්මයක් නැහැ කියලා දැක්කා. ඒ නිසා 'රූපය ඇසුරු කරගෙන පවතින හිතක් දකින්නෙන් නැහැ'.
5. නාම ධර්ම ටිකත් දැක්කා - සිත සිතුවිලි වලට, සිතුවිලි සිතට කියලා දැකපු හින්දා නාම ධර්ම ටිකේ දෘෂ්ඨියකුත් නැහැ.
6. 'රූපය' දැකපු හින්දා නාම ධර්ම ඇසුරු කරගෙන පවතින ආත්මයක් තියෙනවා කියලා නාම ධර්මයන්ගෙන් බැහැරව දකින්නෙන් නැහැ.

එතකොට 'ඉබේම' එයාට සක්කායදිට්ඨිය කියන ධර්මාවය දුරුවෙන 'සත්‍ය ඥානය' පැනවෙනවා.

- - - - -

සත්‍ය ඥානයේදී පින්වතුන්ට 'ධර්මා හතරක්' ලැබෙන්න ඕනෙ.ඇහැ කියන එකේ ඇත්ත ඇතිහැටිය හම්බවෙන්න ඕනෙ.

ඇහැ කියන එකේ ඇත්ත ඇතිහැටිය හම්බවෙන කොට ඒක හම්බවෙන්න ඕනෙ අතීත, අනාගත, වර්තමාන කියන තුන්කාලයෙන්ම. තේරුණා ද?

- 1 'වර්තමාන ඇහැ හැදෙන්න හේතුව' මොන විදියට ද හම්බවෙන්න ඕනෙ - මහාභූත රූපයේ

උදව්වයි, මහාභූත රූපය ඇසුරු කරගෙන පවතින චිත්ත චෛතසික ටිකේ උදව්වයි දෙකම නිසා හැඳිව්ව රූපයක් තමයි උපාදාය රූප කියන්නේ කියන උත්තරය ඕනෙ.

- 2 ඇහැ කියන්නේ යමක් පෙන්නන ප්‍රසාද ගතියට, ඔපයට. ඒ වක්ඛු ප්‍රසාදය හැදෑණේ කොහොමද අවිද්‍යා, කම්, තණ්හා කියන හේතුවෙන් පැමිණි නාම ධර්ම ටිකත්, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණු මහාභූත රූපයත් කියන දෙන්නා නිසායි කියලා දැක්කා.

ඔන්න 'රූපය වර්තමානයෙන් දැක්කා. දැන් ඔන්න ඒකත් අයිති සත්‍ය ඥානයටයි.

රූප සමුදයට පෙන්නනවා අතීතයේදීත් මේ විදියේ ඇත්තක් තියෙන තැනක, ඕක නොදන්නාකම නිසා ඇහැ මම, මගේ කියන කෙලේසයක් ඇතිවුනා නම් ඒ කෙලේසය හේතුවුනා නේද අද මේ ඇහැ හදන්න.

අද ඇත්ත නොදැක්කොත් ඇහැ මම මගේ කියන කෙලේසයක් ඇතිවෙනවා. ඒ කෙලේසය අනාගතයටත් ඇහැක් හදන්න හේතු වෙනවා නේද කියලා රූප සමුදය 'වර්තමානයෙන් පටන් අරගෙන දෙපැත්තට බෙදිලා' යනවා.

- දැන් 'සමුදය සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය'.
- අර 'දුක්ඛ සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය'. මේ සමුදය සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය. තේරුණා නේද?

- 3 ඊට පස්සේ එයාට නුවණක් එනවා - 'අද' ඇහැ මහාභූත රූපයත්, මහාභූත රූපය ඇසුරු කරගෙන පවතින චිත්ත චෛතසික ටිකත් නිසා

හැදූණ 'ප්‍රසාද ගතියටයි' ඇහැ කණ දිව නාසය
ශරීරය කියලා කියන්නේ, මේ රූප ටික
කියන්නේ.

මහාභූත සහ උපාදාය රූප කියන්නේ අවිද්‍යා,
කම්, තණ්හා, ආහාරයන්ගෙන් හටගත්තේ කියලා
දකිනවා.

දකිනකොට එයා දන්නවා 'මේ දැක්ම පෙර
තිබුණා නම්', මේ විදියටම රූපය පිරිසිදු දැකීම
පෙර තිබුණා නම්, මේ රූපය නැත්නම් ඇහැ -
මම, මගේ, මගේ ආත්මය කියන කෙලේසය
නැහැ. එහෙම වුනානම් අද මේ ආයතන ටික
හටගත්තේ නැහැ නේද කියලා නිරෝධයට
දකිනවා.

අද මේ ඇහැ කන දිව නාසය ශරීරය, අවිද්‍යා කම්
තණ්හා ආහාරයෙන් හටගත්තේ, නැත්නම් මේ
නාම රූප ටික පිරිසිදු දැක්කොත්, රූපය පිරිසිදු
දැක්කොත්, රූපය මම, රූපය මගේ, රූපය මගේ
ආත්මය - ඒකං මම ඒසො හමස්මිං ඒසො මේ
අත්තාති කියන කෙලේසය අද නැතිවෙනවා.
නැතිවුනොත් 'මත්තේ' මේ නාම ධර්ම මහාභූත
රූපයකට බැසගෙන මහාභූත රූපයන්ගේ මේ
ප්‍රසාද ටික හදන්නේ නැහැ නේද, ආයතන ටික
ආයෙ හදන්නේ නැහැ නේද, කියලා සළායනන
නිරෝධය දකිනවා රූප නිරෝධය, සළායනන
නිරෝධය, මහාභූත නිරෝධය දකිනවා.

ඔය නිරෝධයේ සත්‍ය ඥානය.

'වතීම්මානසෙන් පටන්' අරගෙන දෙපැත්තට බේදිලා'
ගිහිල්ලා නිරෝධයේ සත්‍ය ඥානය.

- 4 එහෙනම් උත්තරය එනවා මේ 'රූපය පිරිසිදු
දැකලා සමුදය දුරුකරලා නිරෝධය සාක්‍ෂාත්

කිරීමට' - මෙන්න මේ විදියට රූපය ගැන බලන්න ඕනෙ 'නුවණින්'.

මෙන්න මෙතැන දකින්න ඕනෙ. පංච උපාදාන ස්කන්ධයත් පංච උපාදානස්කන්ධයේ ඇතිවීමත් නැතිවීමත් හොඳට දකින්න ඕනෙ එහෙනම් කියන උත්තරය ආවා.

එහෙම දකින්න උපකාර පිණිස නිවරණ ධර්ම දුරු කර ගන්නට ඕනෙ. ඒකට හිත සමාධි කරගත යුතුයි. නිවරණ ධර්ම දුරු කර ගන්නට උපකාර පිණිස කය වචන දෙක සංවර කර ගන්න ඕනෙ. ඒකට ශීලයක පිහිටිය යුතුයි.

ශීලයක පිහිටලා නිවරණ ධර්ම දුරු කර ගන්න කමටහනක හිත වඩමින් මේ 'පංච උපාදානස්කන්ධයත් එහි උයදත් වැයත්' බැලිය යුතුයි නේද?

මොකද උත්තරය ආවේ පංච උපාදානස්කන්ධයත් දැකලා එහි ඇතිවීමත් නැතිවීමත් දැක්කහම මම කියන එක නැතිවෙනවා කියලා නේ. දුක ඇතිකරන හේතුව නැතිවෙනවා කියලා නේ.

එහෙනම් පංච උපාදාන ස්කන්ධයත් එහි උදයත් ව්‍යයත් බැලිය යුතුයි නේද කියන නුවණක් එනවා. ඒ කියන්නේ ශීල සමාධි ප්‍රඥා.

ඒකද කරන්නේ මෙහෙමයි කියලත් ඉගෙන ගන්නවා. ශීලය පුරන්නේ මෙහෙමයි, සමාධිය වඩන්නේ මෙහෙමයි, විදර්ශනා කරන්නේ මෙන්න මෙහෙමයි කියලත් ඉගෙන ගන්නවා.

දැන් මාර්ගී සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය.

මාර්ගී සත්‍යයේ සත්‍ය ඥානය කියන කොට - දුක්ඛ

සත්‍යය, සමුදය සත්‍යය, නිරෝධ සත්‍යය, මාරී සත්‍යය - සත්‍ය ඥානය කියන කොට කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර සද්ධම් ශ්‍රවණය කියන දෙකක් ඔය පින්වතුන්ට ලැබිලා තියෙයි.

සත්‍ය ඥානයට 'සෝතාපත්ති අංගයන්ගෙන් දෙකක්' ලැබිලා තියෙයි.

එහෙනම් දුක පිරිසිදු දකින්න. එහෙම නැත්නම් පංච උපාදානස්කන්ධය පිරිසිදු දැක්ක යුතුයි, සමුදය ප්‍රභාතය කළයුතුයි. ඇහැ පිරිසිදු දැකලා 'ඇහැ මම මගේ' කියන එක ගෙවිය යුතුයි. ප්‍රභාතය කළයුතුයි. 'තියෙන ඇහේ' නැතිවීමත්, 'මතු ඇහැක' නූපදීමත් ඒ විදියට සාක්‍ෂාත් කරගත යුතුයි.

ඒ සඳහා මෙහෙම කරන්න ඕනේ කියලා තමන්ට නුවණක් එනවා, - කෘත්‍ය ඥානය.

ඒ නුවණින් - 'භාවනා කරනවා කියන්නේ සත්‍ය ඥානය මුහුකුරා ගිය එකේ ප්‍රතිඵලය' තමයි භාවනා කරනවා කියන එක. 'භාවනා කරන කෙනා සත්‍යය අවබෝධය වෙච්ච කෙනෙක්' වෙන්න ඕන.

එහෙම නැතිවුනොත් පින්වතුන් භාවනා කරන්නේ බුදුභාමුදුරුවෝ කිව්වට හෝ මම කිව්වට හෝ තව කවුරු හරි කිව්වට. ඔය පින්වතුන් සත්‍යය දැකලා කරන එකක් නෙවෙයි. ඉස්සරහින් පිටිපස්සෙන් ඉඳලා තල්ලු කරන්න, අදින්න ඕන. ඊටත් වඩා ඔය පින්වතුන් භාවනා කරනකොට රහත් වෙන්නේ මම. ඇයි ඒ? ඥාන දර්ශනය තියෙන්නේ මම ගාව නේ.

මම කියනවා ආනාපානසතිය වඩන්න, බුදුගුණ වඩන්න, අගුභය වඩන්න, මරණ සතිය වඩන්න කියලා මම කියනවා. මේක කරන්නේ මොකට ද - මම දුක දැකලා. ඇහැ කියන්නේ මොකක්ද රූපය කියන්නේ මොකක්ද

කියලා දැකලා, රූපය ඇතිවෙච්ච හැටින් දැකලා, රූපය නැතිවෙන හැටින් දැකලා, රූපය නැතිකරන ඥාන දර්ශනය ප්‍රතිපදාව හොඳට මම ගාව තියාගෙන, ඒ ඥාන දර්ශනය ඇතිකරගන්න චිත්ත සමථයකුත් ඕන, ශීලයකුත් ඕන, කියන එකත් තියාගෙන, ඒකෙන් මුකුත් ඔය පින්වතුන්ට උගන්වන්නේ නැතිව, ඒකෙන් කොටසක් මම කියලා දෙනවා - හොඳට බුදුගුණ වඩන්න ආනාපානසතිය වඩන්න.

දැන් බලන්න කොච්චර ප්‍රදේශයක් අඩුද කියලා. කෙරුණා නම් තමයි - අගෙන් දොවන කොට කිරි දෙවුණා නම් තමයි ප්‍රශ්නේ තියෙන්නේ. මා ගාව සම්පූර්ණ වතුරායා සත්‍ය තියෙන්නේ, ඥාන දර්ශනය තියෙන්නේ. කුලියට හරක් බලනවා වගේ වැඩක් තමයි මේ ඔය පින්වතුන් කරන්නේ එතකොට. ඔය පින්වතුන්ටත් එහෙම එකක් ඕනෙ නැහැ. “භාමුදුරුවනේ අපිට භාවනාව කියලා දෙන්න” කිව්වා. මාත් භාවනාව කියලා දුන්නා කෙටියෙන්. මොකක්ද වුනේ? අගුහයද, මරණසතියද, බුදුගුණ භාවනාවද ඒකත් කියලා දුන්නා, පින්වතුන් කරනවා ඉතින් දැන්. දැන් ඥාන දර්ශනය මා ගාව. ඔය පින්වතුන් මම කිව්වට කරන එකක්නෙ. ඉතින් මට පැත්තක ඉඳලා කොමිස් එක එන විදියටයි තියෙන්නේ. පින්වතුන් කරන දෙයින් හරි නම් රහත් වෙන්න ඕනෙ මම. නමුත් වෙන්නේ නැති නිසා, එහෙම එකක් නැති නිසා මටත් නැහැ, ඔය පින්වතුන්ටත් නැහැ.

නමුත් හොඳට තේරුම් ගන්න, ඉස්සෙල්ලා අවශ්‍ය වෙන්නේ සත්‍ය ඥානය. කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර සද්ධම් ශ්‍රවණය කියන දෙකෙන් අපේ ජීවිතයට ලබලා දීලා තියෙනවා මහා විශාල වෙනසක්.

ඊටපස්සේ ඔය පින්වතුන් භාවනා කරන්නේ ‘තමන්ම දැකපු’ ඥානයෙන්. ‘තමන්ම දැකපු’ සත්‍යයෙන්. සත්‍ය අනුබෝධය තියෙනවා. දැන් සත්‍ය අනුප්‍රාප්තිය සඳහා

කටයුතු කරනවා ඔය පින්වතුන්. මුලින් සත්‍ය අනුරක්ෂිතය, දැන් සත්‍ය අනුබෝධය, සත්‍ය අනුප්‍රාප්තිය. ඉස්සෙල්ලා 'සත්‍ය අනුව ගිය' අවබෝධයක් ලැබෙන්න ඕනෙ.

ඊට පස්සේ 'කෘත්‍ය ඥානය කියන්නේ' ඔය පින්වතුන්ම දැක්කා "ඇත්තටම රූපය, ඇහැ කියන්නේ - මේ ස්පර්ශ ආයතන හය උපන්නා කියන්නේ ජරා මරණ දුක උපන්නා. ශෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපන්නා. මේ ස්පර්ශ ආයතන හය නමැති දුක උපන්නේ ඇයි? ඒ ස්පර්ශ ආයතන හය පිරිසිඳ දැකලා ස්පර්ශ ආයතන හය ඇතිකරන හේතුව නැති නොකළ නිසා නේද" කියන නුවණ ඇවිල්ලා තියෙනවා.

'ස්පර්ශ ආයතන හය පිරිසිඳ දැකලා ස්පර්ශ ආයතන හය ඇතිකරන හේතුව නැති කළයුතුයි නේද' කියන නුවණ ඇවිල්ලා තියෙනවා.

ඒ හින්දා 'ස්පර්ශ ආයතන හය නැමැති දුකේ' නූපදීමට 'මේ ඇත්ත දැක්ක යුතුයි, මෙහෙම දැක්ක යුතුයි'.

එහෙම දකින්න 'මෙහෙම සිත නිවරණයන්ගෙන් වෙන් කරගත යුතුයි, මෙහෙම නිවරණයන්ගෙන් සිත වෙන් කරගන්නට මෙහෙම කය වචන දෙක සංවර කර ගත යුතුයි' කියලා හොඳට තමන්ගේ ඔලුවට ගන්නවා ප්‍රතිපදාව.

කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධම් ශ්‍රවණය. ඊට පස්සේ කෘත්‍ය ඥානය. - තමන් තුළින් දුක පිරිසිඳ දකින්න, සමුදය දුරුකරන්න නිරෝධය සාක්ෂාත් කරන විදියට මග වඩනවා. සීලයේ දැන් පිහිටනවා, පන්සිල් රකිනවා, අටසිල් රකිනවා. දැන් කරනවා - කෘත්‍යයක්නෙ තියෙන්නේ. සමථ කමචනකින් හිත වඩනවා නිතරම. වඩවඩ රූපය ගැන බලනවා.

"ඇත්තටම මේ රූපය කන බොන ආහාරයෙන්

හැඳිලා තියෙන්නේ සම්, මස්, ලේ, නහර, ඇට, ඇටමිදුළු වලින් යුක්තයි, කන බොන ආහාරයෙන් හැදුණු මේ කය ඇසුරු කරගෙන පවතින සිත නිසා නේද මේ ප්‍රසාද පිහිටලා තියෙන්නේ, දැන් මැරිවිච මිනියකට රූප පෙනෙන්නේ නැහැ නේද, ප්‍රසාද ගතිය නැහැ නේද, එහෙනම් රූපයට විතරක් ඒක අයිති නැහැ නේද, අන්ධ කෙනාට රූප පෙනෙන්නේ නැහැ හිත තිබුණට, එහෙනම් හිතට විතරක් ඒක අයිති නැහැ නේද” -

“එහෙනම් කන බොන ආහාරයෙන් රූපය හැදුණත්, ඇහැ තියෙනවා නෙවෙයි, ඇහැ මම නෙවෙයි. ඇහැ මම නම් මගේ නම් රූපය නැතුවත් ඇහැ තියෙන්න ඕනෙ, රූපය නැත්නම් ඇහැ තියෙන්නේ නැහැනේ, එහෙනම් ඒක අයිති රූපයට. ඇත්තටම කය ඇසුරු කරගෙන පවතින චිත්ත චෛතසික ටික නැත්නම් කය තිබුණත් මළ මිනියට පෙනෙන්නේ නැහැ නේ ද? එහෙනම් අයිති මට විතරක් නෙවෙයි, චිත්ත චෛතසික ටිකටත් අයිතියිනේ. එහෙනම් මේ ‘ඇහැ අයිති චිත්ත චෛතසික ටිකටයි රූපයටයි’ නේ ද? ඉතින් ඕක අයිති මට නම් මේ ධර්මා දෙකම නැතිවත් තියෙන්න ඕනෙ නේද” කියලා හිතනවා හොඳට. එහෙම හිතනකොට “මේ කය ඇසුරු කරගෙන පවතින සිත නිසා නේද මේ කයේ ගති ටික තියෙන්නේ. මේ ‘මම’ නෙමෙයි. මේ කය ඇතිවෙලා තියෙන්නේ කයේ තියෙන ‘කම්ප ගති ටිකට’ නේ ද? මේ රූපය තමන්ගේ මුහුණෙ හැටි” කියලා එයා දකින්නේ නැහැ. මේ රූපය මෙහෙම චුනේ හොඳට හෝ නරකට වේවා එයා ලැජ්ජා වෙන්නේ නැහැ. ‘සසරේ කම් ගතිය’ දකිනවා.

“මේ කය ඇසුරු කරගෙන පවතින ‘සිතේ තියෙන කම්ප ගතිය ප්‍රකට වෙන්නේ මේ රූපයෙන්’. ඒ සිතේ තියෙන කම්ප ගතියටයි මහාභූත රූපය මෙබඳු වර්ණයකට, මෙබඳු සටහනකට, මෙබඳු විදියට හැඳිලා තියෙන්නේ. ලෝකය කියන්නේ මේකයි. සැප දුක් විඳින්න පුළුවන් විදියට, යම් ආකාරයකට සැප දුක් නින්දා ප්‍රශංසා ලබන්න

පුළුවන් විදියට රූපය හඳුන්න පුළුවන් ගති ටික තිබුණේ 'හිතේ'. හිතේ තිබුණ ගති ටිකට රූපය හඳුලා'' කියලා හොඳට දන්නවා.

ඔහොම හිතහිතා, හිත වඩනවා.

මෙහෙම කරනකොට මොකද වෙන්තේ - රූපය ටික ටික පිරිසිදු දකිනවා.

දකිනකොට සමුදය - තණ්හාව, මම මගේ මගේ ආත්මය කියන කෙලේසය, ටික ටික ගෙවෙනවා. ඒ කියන්නේ දුක ටික ටික ප්‍රභානය වෙනවා.

තියෙන ඇහැ නැතිවෙද්දී 'අනාගතයට ඇහැ හැදෙන්න තියෙන හේතුව නිරුද්ධ වීම' - තණ්හා නිරෝධය.

මේ ඇහැ නැත්නම් ආයතන රූප ටික නිරෝධය ටික ටික සාක්ෂාත් වෙනවා. සීල සමාධි ප්‍රඥා කියන සමථ විදර්ශනා ධර්මයන් ටික ටික වැඩෙනවා.

මග වැඩෙනවා.

මෙහෙම මෙහෙම කරනකොට 'දැන් කෘත්‍ය ඥානය'. දැන් 'ඒ නුවණින්' මෙයා මේ ටික කරනවා.

මේක කොච්චර දුරට කළ යුතුද?

දුක පිරිසිදු දත යුත්තක්, සමුදය ප්‍රභානය කළ යුත්තක්, මේ විදියට කරලා නිරෝධය සාක්ෂාත් කළයුත්තක්, මග මේ විදියට වැඩිය යුත්තක් කියලා දන්න හින්දා කරනවා. දැන් කෘත්‍ය ඥානය කියන්නේ 'කරන්න නුවණ' එයාට තියෙනවා.

භාවනා කරන්නේ කොහොමද හාමදුරුවනේ කියලා අහන්න ඕනේ නැහැ කෘත්‍ය ඥානය ආවා නම්. ඒක නැත්තේ සත්‍ය ඥානය නැති හින්දා. ඇත්ත මොකක්ද

කියලා දන්නේ නැත්නම් කරන්නේ මොකක්ද කියලා ප්‍රශ්නයක් ඇතිවීම පුද්ගලයක් නෙවෙයි නේද?

ඊට පස්සේ කෘත ඥානය, කළා කියන එක.

සත්‍යය අනුප්‍රාප්තිය, සත්‍යයට පැමිණීම.

දුක පිරිසිඳ දැක්කා. රූපය සම්පූර්ණ පිරිසිඳ දකිනවා, වත්තාරෝච මහාභූතා වතුන්නංච මහා භූතානං උපාදාය රූපං කියනකොට - සතර මහාධාතුවයි, උපාදාය රූපයි කියන ටික හොඳටම දැක්කා.

ඒ ටික නොදැකීම නිසා අතීතයේ ඇතිකරපු යම්කිසි තණ්හාවක් තිබුණා නම්, ඒ තණ්හාව ප්‍රභාතය වෙලා. තියෙන රූප ටික නිරුද්ධ වෙන කොට නැවත රූපයක් නොහටගැනීමේ නිරෝධයත් සාක්ෂාත් වෙලා.

සමථ විදර්ශනා වැඩුවේ යමක් සඳහා නම් කළ යුත්ත කරලා ඉවරයි, මග වැඩුවා, බීනා ජාති - ඉපදීම ඉවරයි දැන් ඉතින් ආයතනයන්ගේ ඉපදීම ඉවරයි කියන නුවණ එයාට තියෙනවා. ඉපදෙන්න හේතුවෙන තෘෂ්ණා නමැති වඩුවා නසලානෙ.

මත්තේ කළ යුත්තක් නැහැ, කළයුත්ත කළා කියන ප්‍රත්‍යවේක්ෂා ඥානයත් උපදිනවා.

ඒවං තිපරිවට්ටං ද්වාදසාකාරං යථා භූතං ඥාන දස්සනං සුවිසුද්ධං අහොසි - මේ 'සතර අරහයා' මේ 'තුන් ආකාරයෙන්' වෙච්ච 'දොලොස් වට්ටයේ' යථාභූත ඥාන දර්ශනය - ඇත්ත ඇතිහැටියට දක්නා නුවණක් ඇතිවුනහම - සුවි සුද්ධං අහොසි - පිරිසිදු වුනා බුදුරජාණන්වහන්සේට. ඒ විදියටම පිරිසිදු වුනු දවසට 'මතු කළයුත්තක් නෑ කියලා' කියනවා.

එතකොට එතැනදී,

‘සත්‍ය ඥානය’ කෙනෙකුට ආවහම - කල‍්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධම්මී ශ්‍රවණය සෝතාපත්ති අංග ටික එයාට ලැබුණා. එතකොට කියනවා ශ්‍රද්ධානුසාරී, ධම්මානුසාරී කියලා. එයාට මාගීය නියතයි.

ඊට පස්සේ කල‍්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර සද්ධම්මී ශ්‍රවණය කියන දෙකෙන් සත්‍ය ඥානය ලැබුණහම එයා ‘කරනවා’, - ‘යෝනිසෝමනසිකාරය, ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපත්තිය කියන කෘත්‍ය ඥානය’ එකතු වෙනවා.

මේ සා විශාල ලෝකයට විශාල උල්කාපාතයක් ඇවිල්ලා මුළු පෘථිවියම විනාශවෙන්න තියෙද්දත් ‘මේ වගේ දර්ශනයක් ඇවිල්ලා නමුත් සෝවාන් ඵලයට පත්නොවුණු කෙනෙක් සිටියොත්’ එයා වෙනුවෙන් ලෝකෙ විනාශ වෙන්නේ නැහැ කියනවා. මාගීස්ථයා ඵලයට පත්වෙන තාක් කල්පයවත් විනාශ වෙන්නෙ නෑ කියනවා. ‘එක්කෙනෙක්’ වෙනුවෙන්. එතකොට ඒ ධම්මාවය මොනතරම් බලයිද කියලා හිතන්න. ඒ හින්දා එයාට කියනවා ධීන කප්පි කියලා - ‘කල්පය සිටිනවා’. එයා ඵලයට පත්වෙනකල්, එයා වෙනුවෙන් කල්පය පවා දැවෙන්නේ නැතුව විනාශ වෙන්නේ නැතුව නතරවෙනවා. ධීන කප්පි පුද්ගලයා කියලා කියනවා. බලය කොහොම ඇද්ද?

සිය ගණනක් මිනිස්සු ‘හොඳටම’ නින්ද ගිහිල්ලා ඉන්න වෙලාවක එක මිනිහෙක් අවදියෙන් සිටියොත් ඒ මනුෂ්‍යයා බලවත් නැද්ද අර ඔක්කොටම වඩා? අර කෝටි ගණනකට ඕනෙ දෙයක් කරන්න පුළුවන් මෙයාට.

එතකොට හොඳට දකින්න මොනවා හරි දෙයක් කරලා, මොනවා හරි විදියට ශ්‍රද්ධාවකින් දිට්ඨි සම්පන්න වෙන්නේ නැහැ. ඒකට න්‍යායක් තියෙයි, ධම්මාවයක් තියෙයි කියන එක තේරුම් ගන්න. මේ වගේ සහේතුක ප්‍රතිපදාවක් තියෙනවා කියන එක.

මම දන්නේ නැහැ, මට තේරෙන මට්ටමට මම
යමක් කියන්න උත්සාහවත් වෙනවා.

- - - - -

මොනවා හරි දෙයක් කරලා නෙවෙයි, බුදුදහම
කියන්නේ හරි පුදුම දෙයක්. පුදුම දර්ශනයක්. ඒක තුළ
සහේතුක ප්‍රතිපදාවක් තියෙන්නෙ. ඒක හින්දා ඔහේ ශ්‍රද්ධා
මාත්‍රයකින් කොනකින් එල්ලිලා ඉන්න එපා මේකත් හරි,
අරකත් හරි කිය කියා. ඔය පින්වතුන්ට බණ භාවනාවක්
කරන්න වෙලාවක් හම්බවෙන එකක් නැහැ, හරි දේ
මොකක්ද කියා හොය හොයා ඉන්න වෙනවා.

මේ බුදු දහම, ත්‍රිපිටකය ඉගෙන ගන්නේ නැති එකේ
අඩුවයි ඔය තියෙන්නේ. මම කියන්නේ මම ලියලා තියෙන
පොතක් තියෙනවා නම් ඒකවත් බලන්නෙ නැතුව
ත්‍රිපිටකය බලන්න. ත්‍රිපිටකය බලනවා නම් පින්වතුන්ට
තේරෙයි මේ කතාකරන දහම මොන තරම් සහේතුක ද
කියලා. මොකද මට පෞද්ගලික අදහසක් කියන්න
උවමනාවක් නැහැ.

ඉතින් මෙන්න මේ වගේ සහේතුක ධර්මතාවයක්
තියෙයි, හැබැයි ගැඹුරැයි. ඒක ඉස්සෙල්ලා ඉගෙන ගන්න.
ගැඹුරු වුනාට ප්‍රශ්නයක් නැහැ, මොකද 'සත්‍ය ඥානය
අනුමානයෙන්' ලැබුණාට පස්සේ මුහුද කොච්චර ගැඹුරුද?
ගැඹුරු වුනාට බය වෙන්න එපා, පටන්ගන්න තියෙන්නේ
කකුලේ විලුඹවත් තෙමෙන්නෙ නැති තැනක ඉඳලා.

ගොඩ ඉඳලා ගැඹුරැයි ගැඹුරැයි කියලා බයවෙන්න
එපා. කෙනා කෙනාට පුළුවන් ප්‍රමාණයට යන්න. සාගරය
තව අනන්තයි, ගැඹුරැයි, අප්‍රමාණයි. නමුත් ප්‍රශ්නයක්
නැහැ. තමතමන්ට පුළුවන් ප්‍රමාණයට දියට බහින්න.
'රැල්ල පෑගෙන තැන ඉන්න කෙනත් අයිති වතුරට'. වතුර

මැද්දේ ඉන්න කෙනාත් අයිති වතුරට.

ඒ හින්දා මේක අනුමානෙන් දැනගෙන, 'ඒක කරගන්න ඕනේ' කියන තැනකින් ශීලයක පිහිටලා පටන් ගත්ත කෙනාත් ශාසනයටයි අයිති. 'මහා සාගරය මැද්දේ ඉන්න කෙනා වගේ මහරහතන් වහන්සේත්' මේ ශාසනයටයි අයිති.

ඒ හින්දා අපිට බෑ කියන තැනකින් හිතන්න එපා, පටන්ගන්න. මේ වගේ ධර්මතාවයක් තියෙන්නෙ කියන ටික තේරුම් අරගෙන ඒක කරන්න.

බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කළේ ඒකයි, ඇඳගෙන ඉන්න ඇඳුමට හරි, හිසට හරි ගිනිගත්තත් ඒ ගැන නොබලා මේ සක්කායදිට්ඨිය දුරුකරගන්න එක වටිනවා කියලා පෙන්නවා. ගෙවල් දොරවල් යාන වාහන ඉඩකඩම් දුදුරුවෝ මිලමුදල් කියලා බලන්නේ නැතිව, ආයුධ පහරක් කාපු එක හෝ, හිස ගිනිගත්ත එක හෝ නිවාගන්න වෙහෙසෙන පුද්ගලයෙක් වගේ, බාහිර භෞතිකය දෙවෙනුවට දාලා, මේ සසර කතරින් එතෙරවන දහම් මාවත පීචිතේ පළමු තැන කරගන්න කියන එක කිව්වා.

- - - - -

අනුමානෙන් ඔය පින්වතුන් හිතන්න මේක. ඉපදෙනවා මැරෙනවා, ඉපදෙනවා මැරෙනවා, - මේකේ ඇති තේරුමක් නැහැ. මම කිව්වේ ගොඩාක් ඕනෙ නැහැ, නුවණින් බැලුවොත් උපන්න දවසෙ ඉඳලා මේ කරන්නේ මොකක්ද කියන එක දිහා, පොඩ්ඩක් පීචිතේ හිතලා බලන්න. අපි ඔක්කෝම කරන්නේ සැප සතුට සැනසීම ලබාගන්න.

මම කියන්නේ නැහැ ගෙවල්දොරවල් හඳුන්න එපා,

දරුවෝ හඳුන්න එපා, මිල මුදල් හම්බකරන්න එපා කියන එක නෙවෙයි මේකෙ තියෙන්නේ. බැඳගත්ත බෙරේ ගහන්න ඕනෙ කියලා කතාවක් තියෙනවනේ, කළයුතු යුතුකම් ටික කරන්න ඕනෙ. නමුත් තමන්ගේ ජීවිතේ අර්ථය අතහැරෙන විදියට කරන්න එපා. ජීවිතවල අඩුපාඩු තියෙනවා. මම කියන්නේ නැහැ එකපාරටම බිත්තියකට නගින්න කියලා, නගින්න බැහැ.

නමුත් අද දවසෙදි වරදක් වුනත් 'මේ වරද හෙට දවසේ හැදෙන දහමක්' ඉන්න කියන එකයි මම කියන්නේ. "වැරදි කරන්නෙ නැතිව රහතන්වහන්සේලා වගේ ඉන්න" කියන එකක් නෙවෙයි මේ. මම දන්නවා එහෙම කරන්න බැහැ.

නමුත් වටින්නේ ඒක නෙවෙයි, මොකක්ද? අද අඩුපාඩුවක් තිබුණත් කිසිම වෙලාවක වැරද්දට අඩුපාඩුවට කණගාටු වෙන්න එපා. 'කණගාටු වෙනවා කියන්නේ වැරද්දට වැරද්දක් එකතු කරනවා' කියන එක. කණගාටු වෙනවා කියන්නේ, දුක් වෙනවා කියන්නේ, පසුතැවිලි වෙනවා කියන්නේ වැරදුනා කියලා, ඒකට තව බර වැඩිකරන එක.

උත්තරයක් ගන්න, මේ වැරද්ද වුනේ මගේ අතින් මේ කෙලේසය නිසානේ, මම කෙලේසය දුරු කරන්න අප්‍රමාදී වෙන්න ඕනෙ කියන තැනකින් අනික් පැත්තට හැරෙන්න. "මගෙ අතින් මෙහෙම වුනානේ මෙහෙම වුනානේ" කියලා හිතහිතා ඉන්න ඉන්න තවත් ලෝභ මෝහ දෙක එකතු වෙලා මිසක - තව දුරටත් හෙට දවසෙදිත් වැරදෙන්න තියෙන හේතුවකයි ඉන්නෙ අපි.

ඔය ක්‍රමය වැරදියි. වැරද්දක් වුනහම, ඇත්තටම අපි හුරුවෙලා තියෙනවා පුරුදුවෙලා තියෙනවා මොනවා හරි දෙයක් වුනොත් සමහරවිට කෙනෙක් ගහන්න බනින්න පුළුවන් විදියෙ වැරද්දක් වෙලා ඇති. ඒකට පසුතැවිලි

වෙන්වෙන් නැතුව දැන් ඉතින් කරන්න දෙයක් නැහැ, නමුත් 'මේ වැරද්ද වුනේ මේ කෙලෙස් සහගත මනසකින් හිතපු නිසා, අවිද්‍යාව නිසා'. මේකට තියෙන විසඳුම තමයි "පුළුවන් තරම් මම අප්‍රමාදී වෙන්ව ඕනෙ" කියන තැනකින්, සමථ නිමිත්තකට හරි හිත තියා ගන්න උත්සාහවත් වෙනවා මිසක - ඒකටම අර පසුතැවිල්ල කියන එකත් අඩුවෙනවා, පසුතැවිලිවෙන දෙයක් කෙරෙන්න තියෙන හේතුවත් නැතිවෙනවා. ඒ නිසා හැම වෙලාවෙම ඒක ජීවිතේ පාඩමක් විදියට ඉගෙන ගන්න.

අපි ගොඩාක් දෙනෙක් කරන්නේ අනිත් පැත්ත. මොකක්ද, වැරද්දක් වුනහම පුන පුනා ඒක හිත හිතා ඉන්නවා, තවත් කෙලේසයෙන්ම කෙලේසය - හරියට අශුවියෙන් අශුවි හෝදන්න හදනවා අපි. එහෙම එහෙම හිතලා හිතලා මේක අයින් කරගන්න නේ හදන්නේ. "නෑ මම ඒක කියන්නෙ නැතුව ඉන්නනේ තිබුණේ, අපරාදේ මට මෙහෙම කියන්න තිබුණා, මෙහෙම කියන්න තිබුණා"- බලන්න ඒකෙන් කොච්චර කාලයක් අහක ඇරලද කියලා අනවබෝධයකින්. නමුත් 'ඕනෙ' ඒක නෙවෙයි.

"නෑ, දැන් කරන්න දෙයක් නැහැ. වැරද්ද වුනා. ඔය වැරද්ද වුනේ මෝහය නිසානේ, අවිද්‍යාව නිසානේ, කෙලේසය නිසානේ. මේ වැරද්ද නැවත නොවෙන්න මම අප්‍රමාදී වෙන්ව ඕනෙ".

එතකොට තියෙන වැරද්දේ බලයත් අඩුවෙනවා, හෙට දවසෙදි මේ වැරද්ද කරන්න තියෙන හේතු ටිකත් නැතිවෙනවා.

එතකොට මෙයාගේ සිහිනුවණ දැන් දියුණු වෙනවානේ. ඔය වගේ 'වැරද්දක් වෙන්ව එතකොටම' එයාට දහම මතක් වෙනවා. එයා සති නිමිත්තේ හිත තියාගන්න කොට ඒ වැරද්ද වෙන්වේ නැහැ.

අන්න ඒකයි මම මේ පුන පුනා කියන්නේ. ගෙවල් දොරවල් අතහරින්න කියන එක නෙමෙයි. තියෙන එකේ බලය අඩුවෙන්නත්, නැවත නැවත මේවාට එකතුකරන්න තියෙන තැනකින් කෙලේසය දියුණු නොවෙන්නත් කියන තැනකින් කියන්නේ. තියෙන එක දිරායන්නත්, අලුතෙන් එකක් එකතු නොවෙන්නත් කියන තැනකින් කියන්නේ. දැන් එක එපා කියන එක නෙමෙයි. මේක තේරුම් ගන්න.

නැත්නම් “මේ භාමුදුරුවෝ ගෙවල්දොරවල් රන්රිදී මුතුමැණික් ඔවා ගැනමනේ කියන්නේ” කියයි. කවුද කිව්වාලු “භාමුදුරුවන්ට මේවා නැති හින්දා කාමයට තියෙන ඊර්ෂ්‍යාවට” කියලා. මට නෙමෙයි, ඒක කියලා තිබුණේ වෙන භාමුදුරුනමකට. බුදුභාමුදුරුවන්ටත් එහෙම කියලා තිබුණා. මේ වතීමාන පඬිවරු කට්ටිය තමයි ඉතින්. “බුදුභාමුදුරුවෝ කාමයට කැමති නැහැ කියලා තියෙන්නෙ අමනාපයට” කිව්වලු. ඕකට මට හොඳ උපමාවක් මතක් වෙනවා.

ඔය කබරයා ඉන්නේ. හොඳට කුණුවෙලා, ළඟ පාතක ඉන්න බැරි මළකුණක් ඇදගෙන කනකොට ළඟට යන්නකො, උඟ හිතන්නේ “මේක උදුරාගන්න එනවා”යි කියලා. උඟ නැට්ට පුම්බලා ගහන්න හදනවා පුස් පුස් ගාලා. ඇයි ඒ? එයා හිතාගෙන ඉන්නේ “මෙච්චර ප්‍රිය මනාප කැමක් මම කන්න හදනකොට ඒක උදුරාගන්න හදනවා” කියලා. අපි ඒ ගඳ ඉවසා ගන්න බැරුව අමාරුවෙන් ලංවෙන්නේ. කබරයා හිතන්නේ අපි ඒක උදුරාගන්න එනවා යි කියලා.

ඒ වගේ, කබරයා මලකුණ කනවා වගේනෙ කාමය වළඳන එක බුදු පසේ බුදු මහරහතන් වහන්සේලාට. කට්ටිය හිතාගෙන ඉන්නේ “කබරයා වගේ මලකුණ උදුරාගන්න හදනවා” කියලා. ඕක තමයි මට දෙන්න තියෙන උපමාව.

මම ඔය බණ කියන්නේ ඔය පින්වතුන්ට කාමයට තියෙන බැඳීම දුරුවෙන්න. මට ප්‍රශ්නයක් නැහැ, තියෙන ඇත්ත මම කියන්නේ. හොඳ වටිනා කාරණා ටිකක් තියෙනවා.

මම හැමදෙනාටම ‘‘රන්’රිදි මුතුමැණික් ගෙවල්දොරවල් කෙරෙහි තියෙන බැඳීම් අයිත් කරන්න අයිත් කරන්න’’ කියන්නේ ‘‘අප්‍රමාදීව දහමක ඉන්න’’ කියන එක. ‘‘එපා කියන එක නෙවෙයි’’ ඒකෙන් කිව්වේ. ‘තියෙන එක අපහසුවකින් තොරව දිරිදිරා යන්නත්, අලුතෙන් එකතු නොවෙන්නත්’ කියන තැනකින් කියලා තියෙන්නේ.

මේ ශාසනයේ පෙන්නලා තියෙන්නෙ ඒකනේ. පුරාණ කම්මයෙන් හැදුණු රූපය දිරන්නත්, කෙලෙස් ටික - දුක දිරන්නත්, මතු දුක එකතු නොවෙන්නත් වෙන විදියටනෙ ශාසනය තියෙන්නේ. කාමයත් එහෙමයි. ‘පුරාණ මෝඩකමට හදාගත්ත ටික ගෙවෙන්නත් අලුතෙන් මෝඩකමට කාමය හදා නොගන්නත්’ කියන තැනකින් මම කියන්නේ.

ඒකයි වරදක් වුනහම පීචිනේ, ඇඬෙන විදියේ වරදක් වෙන්න පුළුවන්. දෙවනුවත් පුන පුනා හිතෙන් හදන්න යන්න එපා. ඇයි ඒ? ඒක හදන්න යනවා කියන කොට ඒ වැරද්දත් බලවත් වෙනවා. ඒකේ දුක් දොම්නස් වැඩිවෙලා, වෙහෙස උහුලන්නේ නැති තත්වයකටත් පත්වෙනවා. හෙට දවසෙදිත් මේ වැරද්ද ‘මීට වඩා’ විදියට කෙරෙන්න හේතුවකුත් හැදෙනවා.

වැරද්දක් වෙද්දි ගුටිකෑවත්, බැනුම් ඇහුවත් - පුරාණ කම්මය කියන්නේ ඕක තමයි, කරන්න වෙනවා. නමුත් ‘මේ වැරද්ද වුනේ අවිද්‍යාව තණ්හාව කම්මය කියන කෙලෙස් ටික නිසායි, මම අප්‍රමාදීව කුසල ධර්මයක - සති නිමිත්තක හිත තියාගන්නවා’ කියන තැනකින් වියර් කරනවා.

දන්නෙම නැතුව අර තරම් වෙහෙස පිටුවෙන ගතියත් අඩුවෙයි, ඒ වගේ වැරද්දක් කෙරෙන්න තියෙන හේතුව එද්දී සිහිනුවණ ගෙනත්දෙයි හෙට දවසෙදී.

ඔන්න ඔය ටික හොඳට මතක තියා ගන්න. සියල්ලම සියලු ආකාරයෙන් බැහැ. නමුත් බොහෝ වෙලාවට බොහෝ තරම් දුරට මම ඒ ටික කරනවා. ඒ නිසායි මම මේ කියන්නේ. ඒකෙන් මනසේ තියෙන සැහැල්ලුව, සැනසිල්ල, ජීවිතේ වර්ධනය දකින හින්දයි කියන්නේ. ඒ හින්දා බණ ඉගෙන ගන්නවා, බණ අහනවා කියන්නේ කරන්න බැරි දේකින් පටන් ගන්න එක නෙවෙයි, පුළුවන් දේකින් පටන් ගන්න. ඒ හින්දා, මම කියලා නැහැ කවදාවත් මේවා අයින් කරන්න කියන එක. “තියෙන එක දිරන්නත් එකතු නොකර ගන්නත් මේ කියලා තියෙන්නේ.”

ඒ හින්දා අප්‍රමාදීව “ඇඳගෙන ඉන්න ඇඳුමට ගිනිගත්ත කෙනෙක් වගේ, සැතකින් පහර ලද්දෙකු වගේ පුළුවන් තරම් ශීලයක පිහිටලා ධර්මයේ හැසිරෙන්න. මේ ස්කන්ධ ටික පිරිසිදු දකින්න උත්සාහවත් වෙන්න. මේ ටික පිරිසිදු දැක්කොත් සත්‍ය ඥානය ඇති වෙනවා”.

වෙන මුකුත්ම එපා, ඇහැ පිරිසිදු දකිනවා කියන එක කරන්න. ගොඩක් දේ එපා, එකම එක ආයතනයකින් රූපය පිරිසිදු දකින්න.

රූපයන්ගෙනුත් රූප ගොඩක් බැරිනම් ඇහැ විතරක් ගන්න. ඇහැ පිරිසිදු දකිනවා කියන තැනකින් උත්සාහවත් වෙන්න.

ඇහැ පිරිසිදු දැකලා, ඇහැ කෙරෙහි පවතින සමුදය දුරුකරලා, තියෙන ඇහැ නැතිවෙන කොට මතු ඇහැක් නොහටගන්න නිරෝධය සාක්ෂාත් කරන විදියට ඇහැ ගැන මෙන්න මෙහෙම මම බැලිය යුතුයි, දැක්ක යුතුයි.

ඒ සඳහා ශීලයක පිහිටලා, සමථ කමටහනක් වඩමින්,

“ඇහැ ගැන මම මෙහෙම පර්යේෂණය කළයුතුයි” කියලා ඒ සත්‍ය ඥානයට උත්තරය අරගෙන, ශීලයක පිහිටලා, සමථ කමටහනකින් හිත වඩමින්, “වක්බු ප්‍රසාදය කියන්නේ මොකක්ද, ඒක හැදුණේ කොහොමද” කියලා හොඳින් මෙනෙහි කරන්න. මෙනෙහි කර කර හිත වඩන්න.

“ඇහැ පිරිසිදු දැක්කා, ඇහේ තණ්හාව නැති කළා, සමුදය දුරුකළා, තියෙන ඇහැ නැතිවෙන කොට මතු ඇහැක් ඉපදීමට තියෙන හේතුව ද නැති කළා, ඇහේ නිරෝධය සාක්ෂාත් කළා, මතු කළයුත්ත කරලා ඉවරයි” කියලා,

අරහත් ඵලයම කියන්න පුළුවන් මට්ටමට එයි. ඇහැ විතරක් ගන්න. මේ ශාසනය දීඝිවත් ඕනෙ නම් ගත්ත හැකි. කෙටියෙනුත් ගත්ත හැකි, සබ්බං විමුක්ති රසං - විමුක්ති රසය එකයි.

ඇහෙන් මිදුණු කෙනාත් සියල්ලන්ගෙන්ම මිදුණා. ඇහැ කියන තැන ‘සියල්ලම’ තියෙනවා.

කණින් මිදුණ කෙනා සියල්ලන්ගෙන්ම මිදුණා. කණ කියන තැන සියල්ලම තියෙනවා.

ඒ නිසා ඔන්න ඔය වගේ ප්‍රතිපදාවක් තියෙන්නේ කියන එකත් මතක් කරලා - මේ ජීවිතේදී උත්සාහවත් වුනොත් නිවීම සැනසීම ලබාගන්න බැරි නැහැ.

ඒක පුළුවන් කියන්න තියෙන හේතුව තමයි බුද්ධෝත්පාද කාලයකුත් ලැබිලා, මනුෂ්‍ය ජීවිතේකුත් ලැබිලා, සද්ධම්මය තියෙන වටපිටාවකුත් ලැබිලා, ඒ අතරේදී මෙහෙම හරි බණ පදයක් අහන්න තරම් හේතු සම්පත් ඇතිව ඉපදීමෙන් කියනවා “හරියට කලයක් ඇතුළේ ඇවිලෙන පහනක් වගේ, නිවීමට හේතු හැමෝගෙම හදවතේ තියෙනවා”යි කියන එකට ලක්ෂණයක් කියලා මට හිතෙනවා. ඒ හින්දා බැරි නැහැ.

හැමදෙනාම අප්‍රමාදීව උත්සාහවත් වෙන්න. මෙන්න මේ වගේ සහේතුක දහමකුයි තියෙන්නෙ කියන එක මතක් කරමින් මගේ දේශනාව අවසන් කරනවා.

දේශනාව ගැඹුරුයි තමයි. ඒ වුනාට ප්‍රතිපදාව තියෙනවා.

අපි භාවනා කරන්නේ මොකටද කියන එකට උත්තරයක් තියෙනවා. අපි සිල් රකින්නේ ඇයි, සමාධි වඩන්නේ ඇයි, විදර්ශනා භාවනා කරනවා කියන්නේ ඇයි, මොකටද? කොහොමද කියන එක තියෙයි. ඒක නිසා මෙහෙම කරන්න කියන එක මතක් කරනවා.

හැමදෙනාටම මේ දේශනාව උතුම් නිවන් පිණිසම හේතු උපනිශ්‍රය වේවා යි කියලා ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සැම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි